

FD3

ตลาดการเงินและการกำกับดูแล
(Overview of Financial Markets and Regulators)

บทที่ 6 การกำกับดูแล

6.1 ภาพรวมของการกำกับดูแลตลาดการเงิน

ตลาดการเงินเป็นแหล่งระดมเงินทุนที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติ เนื่องจากเป็นสื่อกลางที่สำคัญของการระดมเงินทุนของผู้ต้องการใช้เงินทุน และเป็นแหล่งเงินออมของผู้ที่มีเงินทุนส่วนเกิน และเป็นมาตรการหรือกลไกของรัฐในการบริหารระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยการจัดสรรเงินทุนไปสู่ภาคเศรษฐกิจที่ขาดแคลนหรือไม่มีความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้น การที่มีทั้งผู้ที่ต้องการใช้เงินและผู้ต้องการออมเงินเข้ามาพบกันในตลาดการเงิน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ระบบต่าง ๆ ในตลาดการเงิน เป็นไปด้วยความยุติธรรมและโปร่งใส จึงต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาดูแลโดยเฉพาะ เพื่อเป็นการปกป้องและคุ้มครองผู้ที่ได้รับผลกระทบ

การกำกับดูแลตลาดการเงินเป็นหน้าที่ของ หน่วยงานรัฐที่ตั้งขึ้นมาเพื่อพัฒนาตลาดการเงินของประเทศให้มีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือโดยมีการกำหนดเป้าหมายในการกำกับดูแลเพื่อพัฒนาตลาดการเงินให้เป็นทางเลือกสำหรับผู้ระดมทุนและผู้ลงทุน และให้มีตราสารทางการเงินหลายรูปแบบสามารถตอบสนองต่อความต้องการและให้มีผู้ลงทุนที่มีส่วนร่วมในการลงทุนมากขึ้น โดยเฉพาะการสร้างผู้ลงทุนสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการระดมเงินออมระยะยาว รวมทั้งพัฒนาโครงสร้างตลาดที่เอื้ออำนวยต่อการซื้อขาย เพื่อให้ผู้ซื้อและผู้ขายหลักทรัพย์สามารถดำเนินกิจกรรมได้โดยสะดวก มีต้นทุนต่ำ และมีระบบการเปิดเผยข้อมูลที่ดี โดยดำเนินการเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความมั่นใจ เชื่อถือในกลไกการทำงานของตลาด ตัวกลาง และองค์กรต่างๆ ในตลาดทุน โดยผู้ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับความเป็นธรรม ไม่ถูกขู่โกงหรือเอาเปรียบ มีตลาดรองรับ (exchange) ที่มีประสิทธิภาพ และมีระบบการหักบัญชี (clearing) ที่เชื่อถือได้ และสถาบันตัวกลางต้องมีการให้บริการและการดำเนินงานที่ได้มาตรฐานสากล มีระบบการบริหารความเสี่ยงและการจัดการที่ดี รวมทั้งมีฐานทางการเงินมั่นคง รวมทั้งเสริมสร้างระบบและกลไกเพื่อช่วยให้ผู้ลงทุนได้รับความคุ้มครอง สามารถปกป้องตนเองได้ เช่น มีกฎหมายหรือกระบวนการที่เอื้ออำนวยต่อการใช้สิทธิของผู้ลงทุน และคุ้มครองผู้ลงทุนที่ได้รับความเสียหายหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการลงทุน หรือมีระบบการเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วนเพียงพอต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุน และเสริมสร้างให้บริษัทจดทะเบียนมีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี (corporate governance) เป็นต้น

6.2 ปรัชญาของการกำกับดูแลตลาดการเงิน

ในการกำกับดูแลตลาดการเงิน หน่วยงานภาครัฐจะเป็นผู้กำหนดให้บุคคลหรือนิติบุคคลในธุรกิจการเงินที่เกี่ยวข้องสามารถที่จะประกอบธุรกรรมใดได้หรือห้ามไม่ให้ทำ ธุรกรรมใดทางการเงิน โดยธุรกรรมที่กำหนดอาจเกี่ยวข้องกับการเงินทั้งทางตรงหรือทางอ้อม โดยมีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้มีอำนาจสั่งการหรืออนุญาต และอาจมอบหมายให้ตลาดหลักทรัพย์ สมาคม หรือ ชมรมที่เกี่ยวข้องเป็นผู้สั่งการหรืออนุญาตแทน โดยมีแนวทางในการกำกับดูแลแบบกว้าง ๆ ซึ่งขึ้นกับสภาพแวดล้อมและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยวัตถุประสงค์ในการกำหนดกฎเกณฑ์ของภาครัฐก็เพื่อรักษาเสถียรภาพของตลาดการเงิน ให้ความคุ้มครองผู้ลงทุน ให้ความเป็นธรรมในการแข่งขันทางธุรกิจ และบรรลุเป้าหมายตามนโยบายเศรษฐกิจ ซึ่งการกำหนดกฎเกณฑ์เช่นนี้สามารถลดการ กระทำทุจริต ข้อโกง การโยกย้ายถ่ายเทหลักทรัพย์หรือสินทรัพย์เพื่อประโยชน์ของผู้บริหารเอง และเป็นวิธีการที่มีประสิทธิผลในการป้องกันความล้มเหลวของการทำงานของตลาดการเงิน แต่การบังคับให้ทำหรือไม่ให้ทำโดยที่ผู้ถูกบังคับไม่ได้ทำด้วยความเต็มใจนั้น ก็มีข้อเสียตามมา เริ่มตั้งแต่

ต้นทุนของการกำกับตลาดการเงินที่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่สูง และการออกแบบวิธีการกำกับดูแลซึ่งเชื่อว่าเป็นวิธีการที่ดี อาจไม่มีผลในทางปฏิบัติหรือไม่ได้ให้เกิดประโยชน์ใด ๆ อย่างชัดเจน เพราะการกำกับดูแลเป็นการห้ามไม่ให้ไม่ให้บริษัทประกอบธุรกิจบางประเภทที่เป็นช่องทางธุรกิจที่สามารถทำผลกำไรได้ ทำให้บริษัทที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลได้เปรียบกว่าในเชิงธุรกิจ และเป็นการปิดกั้นการพัฒนาการของธุรกิจได้ โดยการกำกับตลาดการเงินนั้น เป็นไปได้ที่ภาครัฐซึ่งเป็นผู้กำหนดการกำกับดูแลอาจไม่เข้าใจภาคธุรกิจ จึงทำให้มีการสร้างกฎเกณฑ์ที่ไม่เหมาะสมกับความต้องการของตลาด และมาตรการที่ออกก็ล่าช้า ซึ่งไม่ทันการกับปัญหาหรือความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยเป็นลักษณะการป้องกันภายหลังที่เหตุการณ์นั้น ๆ ได้เกิดขึ้นแล้ว และอาจทำให้ผู้ประกอบการไปดำเนินธุรกิจนอกประเทศที่มีการส่งเสริมหรือพัฒนาในธุรกิจนั้นได้

ดังนั้น เพื่อให้ไม่ให้เกิดการกำหนดกฎเกณฑ์ของภาครัฐต้องกระทบต่อการพัฒนาของตลาดการเงิน จึงต้องปรับทิศทางของการกำกับดูแลให้มีการสนับสนุนและพัฒนาตลาด เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความโปร่งใสและเท่าเทียมกันของทุกฝ่าย โดย เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันทางธุรกิจในเชิงคุณภาพที่ทำให้รูปแบบการแข่งขันสามารถกำหนดพฤติกรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ประโยชน์ที่ผู้ใช้บริการจะได้รับ โดยภาครัฐสามารถกำหนดคุณสมบัติของผู้ประกอบธุรกิจในการให้ใบอนุญาตและจำกัดขนาดของกา รดำเนินธุรกิจได้ และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการแข่งขันให้สอดคล้องกับหลักสากลที่กำหนดให้ไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้เปรียบหรือเสียเปรียบ ไม่เช่นนั้นฝ่ายที่ได้เปรียบจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจนสามารถครองตลาดและเกิดการได้เปรียบ จึงมีการเปลี่ยนวัตถุประสงค์ของการกำกับดูแลให้เป็นธรรมขึ้น โดยไม่ปิดกั้นการพัฒนา และในขณะเดียวกันก็สร้างการกำกับดูแลที่เป็นธรรม เพื่อความมีเสถียรภาพ ผลประโยชน์ แม้บางเรื่องยังไม่สามารถสอดคล้องกับการส่งเสริมพัฒนาธุรกิจหรือตลาดได้ก็ตาม เช่น การลดเกณฑ์หรือคุณสมบัติบางอย่างลง แม้ว่าการแข่งขันเสรีทำให้มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงจนมีบางธุรกิจต้องล้มเหลวจากการแข่งขัน ทำให้ลูกค้า เจ้าหนี้ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องเสียหาย การกำกับดูแลของภาครัฐก็สามารถเข้าไปกำหนดคุณสมบัติ จำกัดการทำธุรกรรม เพื่อลดภาวะร้อนแรงของการแข่งขันได้ โดยกำหนดเพดานราคา เพื่อเน้นคุณภาพของ การประกอบธุรกิจเป็นหลัก ซึ่งเป็นการกำกับดูแลที่สนับสนุนและเอื้อการพัฒนาตลาดให้มีเสถียรภาพด้วยความโปร่งใสและเท่าเทียมกันของทุกฝ่าย

6.3 การกำกับดูแลตลาดการเงิน

6.3.1 วัตถุประสงค์ในการกำกับดูแล

เพื่อให้การกำกับดูแลองค์กรซึ่งเป็นสถาบันตัวกลางในตลาดการเงินมีความสอดคล้องและบรรลุมารกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร รวมทั้งเป็นไปตามหลักการในการกำกับดูแลที่ดีที่กำหนดไว้ข้างต้น จึงกำหนดวัตถุประสงค์ในการกำกับดูแลไว้ดังนี้

1. ความปลอดภัยในทรัพย์สินและข้อมูลของลูกค้า (safety of customers' assets and information)

เนื่องจากกา รประกอบธุรกรรมของตลาดการเงินต้องมีการรับฝากทรัพย์สินของลูกค้าและรับรู้ข้อมูลของลูกค้าค่อนข้างมาก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหามาตรการที่จะช่วยป้องกันทรัพย์สินและข้อมูลของลูกค้าที่อยู่ในความดูแลขององค์กรให้มีความปลอดภัย พ้นจากการทุจริต การปฏิบัติไม่ชอบหรือไม่เป็นธรรมของผู้บริหารหรือพนักงานขององค์กร

2. ความมีคุณภาพและความเป็นธรรมในการให้บริการแก่ลูกค้าขององค์กร (proper conduct of services)

เพื่อให้มั่นใจว่าการให้บริการขององค์กรเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีความเป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการ องค์กรจึงต้องมีความพร้อมในการประกอบธุรกิจ มีบุคลากรที่มีความสามารถและมีคุณธรรม รวมทั้งการปฏิบัติงานและการให้บริการจะต้องอยู่ในระดับที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับทั่วไป

3. ความมั่นคงของระบบหักบัญชี (stability of clearing and settlement system)

เสถียรภาพในตลาดการเงินเป็นเรื่องที่สำคัญและมีผลกระทบอย่างมากต่อระบบการเงินโดยรวม หากมีปัจจัยใดที่ทำให้ตลาดการเงินไม่มีเสถียรภาพ จะทำให้ระบบการเงินของประเทศโดยรวมตกอยู่ในสภาวะที่ไม่มั่นคงไปด้วย ดังนั้น องค์กรซึ่งประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับระบบการชำระเงินและการส่งมอบซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญของเสถียรภาพของตลาดการเงิน จะต้องได้รับการกำกับดูแลในด้านฐานะทางการเงินและระบบการปฏิบัติงานที่รัดกุมอย่างยิ่ง

6.3.2 แนวทางในการกำกับดูแล

จากวัตถุประสงค์ในการกำกับดูแลตลาดการเงินที่กล่าวข้างต้น การกำกับดูแลจึงให้ความสำคัญกับเรื่องการจัดการความเสี่ยง (risk management) ที่เกิดขึ้นในการประกอบธุรกิจขององค์กร โดยจะคำนึงถึงความเสี่ยงที่จะเป็นอุปสรรคให้การดำเนินงานของการกำกับดูแล ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ และภารกิจขององค์กร (risk to objectives) และคำนึงว่าในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงนั้น ๆ ได้เกิดขึ้นจริง จะมีผลกระทบ (impact) ต่อภาพรวมมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ จะใช้แนวทางการกำกับดูแลข้างต้นจัดการกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับองค์กร เพื่อป้องกัน /ลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อลูกค้าและระบบโดยรวม ดังนั้น แนวทางในการกำกับดูแลดังกล่าวซึ่งให้ความสำคัญกับเรื่องความเสี่ยงเป็นหลักเป็นเสมือนตัวเชื่อมวิธีปฏิบัติงานของการกำกับดูแลและวัตถุประสงค์ขององค์กร ให้มีความสอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

แนวทางในการกำกับดูแลตามการจัดการความเสี่ยงที่กล่าวข้างต้น ประกอบด้วยขั้นตอนในการดำเนินการที่สำคัญดังนี้

1. ประเมินว่าองค์กรแต่ละแห่งมีความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในแต่ละด้านดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใดที่จะทำให้เกิดสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการกำกับดูแล

1.1 Prudential Risk เป็นความเสี่ยงด้านฐานะการเงินขององค์กร โดยปัจจัยที่ชี้วัด ได้แก่ ความมั่นคงของฐานะการเงิน และความเพียงพอของเงินทุนในการประกอบธุรกิจ ทั้งนี้ ในการดำเนินธุรกิจ องค์กรควรมีความมั่นคงทางการเงิน มีเงินทุนเพียงพอที่จะรองรับการดำเนินธุรกิจต่างๆ ได้ เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาทางการเงิน อันจะมีผลกระทบต่อลูกค้าและระบบการชำระเงินโดยรวม

1.2 Control Risk เป็นความเสี่ยงด้านประสิทธิภาพของระบบการปฏิบัติงาน ระบบการควบคุมภายใน และการป้องกันความเสี่ยงขององค์กร โดยปัจจัยชี้วัด ได้แก่ ทักษะคนและจรรยาบรรณของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและระบบ ซึ่งจะประเมินจากโครงสร้างองค์กรและสายการบังคับบัญชา ระบบงานและวิธีการปฏิบัติงาน ระบบการควบคุมภายใน ระบบการบริหารความเสี่ยง และระบบการบริหารและจัดการสารสนเทศ รวมทั้งการปฏิบัติตามระบบงานดังกล่าว ทั้งนี้ ระบบดังกล่าวควรมีความรัดกุมเพียงพอและได้มาตรฐานสากล

1.3 Consumer Relationship Risk เป็นความเสี่ยงที่องค์กรอาจสร้างความเสียหายให้แก่ลูกค้า เนื่องจากไม่สามารถขายสินค้าหรือบริการให้เหมาะสมกับลูกค้าได้ โดยปัจจัยชี้วัด ได้แก่ การให้คำแนะนำในการซื้อขายหลักทรัพย์ การขายสินค้าและบริการต่าง ๆ จำนวนข้อร้องเรียนของลูกค้า ทั้งนี้องค์กรจะต้องรู้จักลูกค้า รวมทั้งให้คำแนะนำและขายสินค้าบริการที่เหมาะสมกับลูกค้า เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาลูกค้าขาดความเชื่อมั่นกับองค์กร และไม่ใช้บริการอีกต่อไป ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในตลาด (market confidence) อีกด้วย

1.4 Information Technology Risk (IT risk) เป็นความเสี่ยงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กร โดยความเสี่ยงที่เกิดขึ้นอาจเป็นความเสี่ยงจากการที่บุคคลที่ไม่มีอำนาจหน้าที่ สามารถเข้าถึงหรือใช้ข้อมูลได้ หรือบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ไม่สามารถเข้าถึงหรือใช้ข้อมูลได้ (access risk) ความเสี่ยงด้านความไม่ถูกต้องและไม่ครบถ้วนของข้อมูล (integrity risk) ความเสี่ยงที่ไม่มีข้อมูลเมื่อต้องการใช้ (availability risk) ความเสี่ยงจากการไม่มีทรัพยากรทางด้าน IT ที่เหมาะสมกับธุรกิจ (infrastructure risk) และความเสี่ยงจากการที่บุคคลที่มีหน้าที่ หรือระบบที่เกี่ยวข้อง ไม่ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องภายในเวลาที่เหมาะสมในการใช้เป็นข้อมูลตัดสินใจดำเนินการ (relevant risk) โดยปัจจัยชี้วัดได้แก่ นโยบาย / ขั้นตอน/แผนงานต่างๆ ด้าน IT การแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ การกำหนดอำนาจ ในการเข้าถึงข้อมูล และการจัดการด้านความปลอดภัยของข้อมูลทั้งด้าน Physical Control เช่น การจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ที่ปลอดภัย หรือการจำกัดการเข้าถึงข้อมูลโดยใช้บัตรหรือรหัสผ่านและ Logical Control เช่น การใช้โปรแกรมป้องกันไวรัส หรือมี Firewall ในการตรวจดักจับสิ่งผิดปกติที่อาจเข้ามาทำลายข้อมูล

1.5 Business Risk เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากองค์กรดำเนินธุรกิจ และใช้กลยุทธ์ไม่เหมาะสมกับความสามารถหรือความพร้อมในการประกอบธุรกิจขององค์กร และสภาพแวดล้อมของตลาดในขณะนั้น โดยปัจจัยที่ชี้วัดจะพิจารณาจากนโยบายและ กลยุทธ์ในการประกอบธุรกิจที่องค์กรใช้ว่ามีความเหมาะสมกับ ความพร้อมขององค์กรทางด้านคน ฐานธุรกิจ และเงินทุนหรือไม่ รวมทั้งโครงสร้างรายได้ขององค์กรมีการกระจายความเสี่ยงหรือไม่ ซึ่งปัจจัยดังกล่าว จะชี้ให้เห็นว่าองค์กรจะสามารถอยู่รอดในระยะปานกลางหรือระยะยาวต่อไป ได้หรือไม่

2. ประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น (impact factors)

เป็นการพิจารณาว่าหากเกิดกรณีที่เป็นความเสี่ยงขึ้นแล้ว ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อลูกค้าและระบบโดยรวมที่เป็นวัตถุประสงค์หลักของการกำกับดูแลที่กำหนดจะมีความรุนแรงเพียงใด โดยปัจจัยที่ใช้ชี้วัดผลกระทบดังกล่าวได้แก่ ปริมาณธุรกรรมในตลาดการเงิน (volume transactions) ปริมาณทรัพย์สินปลอดภาวะของลูกค้าที่ฝากไว้ และจำนวนลูกค้าที่มีธุรกรรม กับองค์กรโดยที่ข้อมูลต่างๆ ขององค์กรที่มีผลกระทบต่อ Risk Factors และ Impact Factors อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เช่น มีการเพิ่ม/ลดประเภทธุรกิจที่ทำ ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการประกอบ ธุรกิจ เปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงาน/ระบบควบคุมการปฏิบัติงาน ทำการเพิ่ม /ลดทุน หรือเปลี่ยนแปลงผู้ถือหุ้นรายใหญ่ /ผู้บริหาร/พนักงาน เป็นต้น การประเมินองค์กรโดยใช้ Risk Management จึงควรมีการทบทวนผลการประเมินเป็นประจำ รวมทั้งอาจต้องมีการทบทวนใหม่ เมื่อมีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อปัจจัยที่ใช้ในการประเมินโอกาสที่จะเกิดความเสียหายและผลกระทบตามที่กล่าวข้างต้น

3. การจัดลำดับองค์กรตามผลการประเมินความเสี่ยง (prioritisation)

เมื่อได้ประเมินความเสี่ยงและผลกระทบขององค์กรตาม Risk Management แล้ว เพื่อให้มีการกำกับดูแลได้อย่างเหมาะสม องค์กรกำกับดูแลอาจจะจัดลำดับองค์กรตามผลการประเมินดังกล่าว เพื่อพิจารณาว่าจะกำกับดูแล

องค์กรแต่ละแห่งอย่างไร โดยจะให้ความสำคัญกับองค์กรที่มีโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและขนาดของผลกระทบอยู่ในระดับที่สูงและปานกลาง

4. การกำกับดูแลองค์กรที่มีความเสี่ยงสูงจากการประเมินตามแนวทาง Risk Management

ตามที่กล่าวข้างต้นว่าในการดำเนินธุรกิจ องค์กรต้องจัดให้มีระบบการปฏิบัติงานและการควบคุมที่ดี อย่างไรก็ตาม การจัดให้มีระบบงานที่ดีมีต้นทุนที่สูง จึงทำให้องค์กรที่ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ มีต้นทุนในการดำเนินงานที่สูงกว่า องค์กรที่ไม่ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ ดังนั้น เพื่อให้้องค์กรทุกแห่งมีคุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานที่ดี และเพื่อไม่ให้ องค์กรที่มีระบบงานที่ดีมีความเสียเปรียบในเชิงการแข่งขันทางธุรกิจ องค์กรกำกับดูแลจึงดำเนินการกับองค์กรที่ยัง มีระบบงานไม่ได้มาตรฐานหรือไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือจรรยาบรรณที่ดีในการดำเนินธุรกิจอย่างเข้มงวด โดยจะใช้การ ประเมินตามแนว Risk Management ข้างต้นเป็นเครื่องมือหนึ่งในการประเมินความเสี่ยงในเรื่องดังกล่าวขององค์กร และ เพื่อให้การดำเนินการกับองค์กรที่มีความเสี่ยง สูงมีความชัดเจน และเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน การกำกับดูแลจึงควร กำหนดแนวทางดำเนินการกับองค์กรที่มีความเสี่ยงสูงเป็น 2 ลักษณะโดยเรียงจากมาตรการที่มีความเข้มงวดจากน้อยไป มาก ดังต่อไปนี้

4.1 การให้แก้ไขปรับปรุงในด้านที่มีความเสี่ยงสูง

4.1.1 เชิญผู้บริหารหรือคณะกรรมการขององค์กรเข้าพบ เพื่อเสริมสร้างความ เข้าใจให้ผู้บริหารของ องค์กร ให้ความสำคัญต่อการจัดให้มีระบบการกำกับดูแลการปฏิบัติงานที่ดีและความคาดหวังที่องค์กรกำกับ ดูแลมีต่อกรรมการหรือผู้บริหารในการจัดการและควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติงานที่ดี

4.1.2 กำกับดูแลองค์กรเข้มงวดขึ้น โดยองค์กรกำกับดูแลจะเข้าตรวจสอบถี่ขึ้น (on - site) หรือให้ องค์กรส่งรายงานเพิ่มเติมเป็นกรณีพิเศษ/รายงานผลการตรวจสอบการปฏิบัติงานถี่ขึ้น (off – site) เช่น จะเข้า ตรวจสอบองค์กรมากกว่าปีละครั้ง หรือให้จัดส่งแผนการตรวจสอบและรายงานผลการตรวจสอบของ หน่วยงานกำกับดูแลการปฏิบัติงานต่อองค์กรกำกับดูแลเป็นรายไตรมาส เป็นต้น

4.1.3 กำหนดเงื่อนไขให้องค์กร ต้องปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงานและควบคุม การปฏิบัติงาน ในเรื่องที่สำคัญให้เหมาะสมและรัดกุมยิ่งขึ้น เช่น ให้จัดตั้ง Audit Committee และ Risk Committee เป็นต้น

4.2 การจำกัดการดำเนินธุรกิจ

กรณีที่องค์กรไม่ได้ให้ความสำคัญหรือไม่ได้แก้ไขปรับปรุงให้มีระบบแล ะการดำเนินงาน ที่เป็น มาตรฐานอย่างจริงจังตามที่สั่งการ องค์กรกำกับดูแลจะดำเนินการดังต่อไปนี้ เพื่อป้องกันมิให้ผู้ฝากเงินหรือ ผู้ลงทุนมีความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น

4.2.1 จำกัดการประกอบธุรกิจขององค์กร เช่น ห้ามเปิดสาขาใหม่ ห้ามขยายวงเงินให้ลูกค้า ห้ามรับ ลูกค้ารายใหม่ เป็นต้น

4.2.2 ห้ามประกอบธุรกิจใหม่เพิ่มเติม เช่น การทำธุรกรรมด้านอนุพันธ์ การทำธุรกรรมการยืมและ ให้อัยมหลักทรัพย์ (SBL) เป็นต้น

ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ลงทุนมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกใช้บริการขององค์กร และ เพื่อให้เกิดความ โปร่งใสในการดำเนินการดังกล่าว องค์กรกำกับดูแลควรเปิดเผยผลการกำกับดูแลองค์กรต่อผู้ลงทุนด้วย

5. มาตรการดำเนินการกับผู้บริหารขององค์กรที่มีความเสี่ยงสูง

ผู้บริหารเป็นผู้ที่มี ความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะทำให้องค์กรมีระบบงานและระบบการกำกับดูแลการปฏิบัติงานที่ดี เนื่องจากหากผู้บริหารให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว ก็จะส่งเสริมให้องค์กร มีระบบในการบริหารจัดการที่ดีและทำให้เกิดวัฒนธรรมของการกำกับดูแลกิจการที่ดีภายในองค์กร (compliance culture) ในที่สุด มาตรการหนึ่งที่จะเสริมสร้างให้ผู้บริหารให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวก็คือ การกำหนดให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบส่วนตัว (personal accountability) ในการดูแลให้องค์กรมีระบบในการบริการจัดการที่ดี และสร้างวัฒนธรรมของการกำกับดูแลกิจการที่ดีภายในองค์กร ดังนั้น ในกรณีที่องค์กร มีการกระทำผิดและพิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำผิดดังกล่าวเกิดจากการที่ผู้บริหารสั่งการหรือไม่สั่งการ การกระทำผิดหรืองดเว้นการกระทำผิด หรือเกิดจากการละเลยการทำหน้าที่ตามสมควรในการตรวจสอบดูแลให้องค์กรปฏิบัติตามฝั่ฝืนหรือปฏิบัติไม่ช้ อดด้วยกฎหมายอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อฐานะการเงิน การดำเนินธุรกิจ หรือต่อลูกค้า หรือมีการปฏิบัติฝั่ฝืนในลักษณะอื่นใดอันเป็นลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย องค์กรกำกับดูแลจะดำเนินการกับผู้บริหารอย่างเข้มงวด โดยมีระดับการลงโทษตั้งแต่ภาคทัณฑ์ ดำเนินโดยเปิดเผยต่อสาธารณชน สั่งพัก หรือเพิกถอนการให้ความเห็นชอบ ซึ่งในการพิจารณาว่าผู้บริหารรายใดมีพฤติกรรมที่เข้าข่ายอันเป็นลักษณะต้องห้ามข้างต้น อาจนำระบบ point system มาใช้ในการพิจารณา เช่น ถ้าหากผู้บริหารกระทำผิด และโดนตัดแต้มจนครบระดับคะแนนหนึ่ง จะถูกลงโทษตามระดับคะแนน โดยระบบดังกล่าวจะคำนึงถึงระดับ ความร้ายแรงและความถี่ของประวัติของพฤติกรรมที่เข้าข่ายเป็นการฝั่ฝืนหรือปฏิบัติไม่ช้ อดด้วยกฎหมายหรือจรรยาบรรณหรือมาตรฐานในการประกอบธุรกิจ เช่น สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. จะดำเนินการบันทึกที่ระดับคะแนนของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมดังกล่าวสะสมไว้เป็นเวลา 3 ปีนับแต่วันที่ที่มีการพบการปฏิบัติฝั่ฝืน ซึ่งหากผู้บริหารใดมีระดับคะแนนที่ถูกบันทึกไว้ถึงระดับตามที่กำหนดก็จะถูกภาคทัณฑ์ ดำเนินโดยเปิดเผยต่อสาธารณชน สั่งพัก เพิกถอน ตามระดับคะแนนที่ตนได้รับแล้วแต่กรณี

6.4 องค์กรกำกับดูแลในตลาดการเงิน

6.4.1 องค์กรกำกับในตลาดการเงิน

6.4.1.1 บทบาทของรัฐบาล

รัฐบาลมีบทบาททางตรงและทางอ้อมในการพัฒนาตลาดการเงิน คือ รัฐบาลเป็นผู้กำหนดนโยบาย และทำให้เกิดสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้ตลาดดำเนินกิจกรรมทั้งปวง เช่น รัฐบาลสนับสนุนการออกกฎ ข้อบังคับ และการกำกับดูแลตลาด ส่งเสริมการพัฒนาตลาด ตลอดจนการเข้าแทรกแซงตลาด เพื่อปกป้องเสถียรภาพ และความคงอยู่ของตลาดในกรณีจำเป็น

การกำหนดนโยบาย (establishing the policy)

- รัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการ ทำให้เกิดนโยบาย และสภาวะแวดล้อมที่ เอื้อประโยชน์ต่อตลาดเงิน และตลาดทุน โดยรัฐบาลเป็นผู้กำหนดนโยบายเศรษฐกิจที่สนับสนุนให้เกิดสภาวะแวดล้อมที่เป็นคุณ ประโยชน์ ที่จะส่งผลให้ประเทศสามารถเติบโต เกิดการขยายตัวของสินค้าบริการและสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ

- เศรษฐกิจอาจพิจารณาได้ในแง่มุมหนึ่งว่าเป็นผลรวมของการผลิต การบริโภคสินค้าและบริการต่าง ๆ เมื่อมีการผลิตขึ้นมาแล้วสินค้าและบริการก็จะถูกบริโภคไป เว้นเสียแต่จะเปลี่ยนไปเป็นสินค้าคงเหลือ
- เศรษฐกิจที่เติบโต หมายถึง เศรษฐกิจที่มีการขยายตัว โดยการขยายตัววัดโดยการปรับเพิ่มของ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเบื้องต้น หรือ GDP (gross domestic product) ซึ่งเป็นตัวชี้วัดถึงขนาดและการขยายตัวของเศรษฐกิจในประเทศต่าง ๆ รัฐบาลจะใช้นโยบายที่มีอิทธิพลต่อการเติบโตของ ระบบเศรษฐกิจ รัฐบาลเห็นว่า การตัดสินใจดังกล่าวจะส่งผลโดยตรงและให้ผลในเชิงบวก
- รัฐบาลกำหนดโครงสร้างที่จะทำให้ตลาดทางการเงินต่าง ๆ สามารถดำเนินการพัฒนาและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ออมและผู้ให้เงินทุนโครงสร้างดังกล่าวนี้ อาจเป็นแบบเรียบง่ายหรือซับซ้อนก็ได้ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปให้มีความซับซ้อนขึ้น เมื่อเศรษฐกิจมีการเติบโตและพัฒนาสูงขึ้น โครงสร้างนี้ประกอบด้วยภาคการธนาคาร ภาคธุรกิจหลักทรัพย์ ภาคธุรกิจประกันภัย รวมถึงภาคการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่สนับสนุน การระดมเงินทุน และการออม รัฐบาลมีการกำกับดูแลภาคธุรกิจเหล่านี้เพื่อคุ้มครองผู้ลงทุนและเงินออมของประชาชน เพื่อให้มั่นใจว่าตลาดมีเสถียรภาพ โปร่งใส เป็นธรรม
- โครงสร้างที่ดีที่สุด จะช่วยรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจภายใต้เงื่อนไขที่เป็นคุณ ประโยชน์ ภาคธุรกิจชอบสภาพแวดล้อมที่มันจะจะสามารถ ทำการตัดสินใจได้อย่างดีที่สุด รัฐบาลยังสามารถกำหนดโครงสร้างสถาบันสำหรับตลาดการเงิน ซึ่งเป็นการทำให้มีสถาบันการเงินรูปแบบ ที่แน่นอน และอนุญาตสถาบันการเงินเหล่านี้ในการให้บริการลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น ธนาคารพาณิชย์ทำหน้าที่รับเงินฝากและให้สินเชื่อ ทั้งนี้การแบ่งสถาบันการเงินตามรูปแบบทำให้ภาครัฐ สามารถแบ่งตลาดให้เป็นกลุ่มเฉพาะเพื่อ แยกการกำกับดูแลออกจากกัน เช่น ภาคธนาคาร ภาคหลักทรัพย์ ภาคการธุรกิจประกันภัย กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นต้น ในกรณีของประเทศไทยมีตลาดที่แยกเป็นกลุ่ม ๆ ก็เพื่อวัตถุประสงค์ ของการกำกับดูแล แต่จะมีการรวมตัวของตลาดบางส่วนในแง่ที่ธนาคารพาณิชย์เข้ามาทำธุรกรรมในตลาด หลักทรัพย์ผ่านทางบริษัทลูกได้ อย่างไรก็ดี เป็นที่น่าสังเกตว่าสถาบันการเงินต่างประเภทกันก็อาจทำธุรกิจที่เทียบเคียงกันได้ ในขณะที่สถาบันการเงินเหล่านั้น มีผู้กำกับต่างกันส่งผลให้กฎที่กำกับอาจเข้มอ่อนไม่เท่ากัน และส่งผลต่อเนื่องไปให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบกันในการทำธุรกิจ (regulatory arbitrage)
- รัฐบาลโดยกระทรวงการคลังจะดำเนินนโยบายการคลัง ที่มีเครื่องมือสำคัญ ประกอบด้วยการใช้จ่ายของภาครัฐ และการเก็บภาษี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม อันจะนำไปสู่สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่พึงปรารถนา นโยบายการคลังกำหนดว่าจะจัดเก็บภาษีจากสิ่งใด จากใคร บนฐานอะไร นโยบายการคลังกำหนดอัตราภาษี และค่าธรรมเนียมตลอดจนค่าอากรต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อหาเงินทุนที่จะนำมาใช้ในการให้บริการต่าง ๆ ของรัฐบาล และยังเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลเศรษฐกิจด้วย

นโยบายการคลัง (fiscal policy)

- ถูกผลักดันด้วยเหตุผลทางการเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อกระตุ้นหรือชะลอกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้วยการส่งผลทางตรงต่อความต้องการในสินค้าและบริการ รวมทั้งส่งผลทางอ้อมในเรื่องของความเป็นอิสระ
- เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทั้งสองด้านของรัฐบาล กล่าวคือ ด้านรายรับ (นโยบายภาษี) และด้านรายจ่าย (แผนการใช้จ่ายของรัฐบาล)

เอกสารอ้างอิง

- ยอดดุลระหว่างรายรับ และรายจ่ายของรัฐบาล จะนำมาจัดทำเป็นแผนงบประมาณ และแผนการจัดหาเงินทุนของรัฐบาล
- เมื่อรายได้จากภาษีวงเงินคงคลังไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายของภาครัฐ รัฐบาลมีทางเลือกหนึ่งของการระดมเงินทุนจากภายในประเทศ คือ การหาแหล่งเงินทุนจากตลาดเงินในประเทศ เช่น การออกตั๋วเงินคลัง และพันธบัตร
- ทางเลือกอื่น ได้แก่ การหาแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศ

● ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดำเนิน นโยบายทางการเงิน เพื่อการบริหาร เงินเพื่อ ซึ่ง เป็นวิธีหนึ่งของการบริหารที่จะนำไปสู่สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่พึงปรารถนา ต่อตลาดและเศรษฐกิจโดยรวม การบริหารนโยบายการเงินทำได้หลายวิธี ซึ่งมักจะเป็นส่วนประกอบของมาตรการที่ใช้เพื่อการเพิ่ม หรือลดอัตราดอกเบี้ย และการปรับสภาพคล่องโดยการเพิ่มหรือลดปริมาณเงินในระบบ ตลอดจน ระดับการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ หลักการก็คือ ระดับและอัตราดอกเบี้ยต่าง ๆ เหล่านี้ จะมีอิทธิพลต่อการบริโภค และการผลิต

นโยบายการเงิน (monetary policy)

- มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นหรือชะลอกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้วยการจัดการอุปสงค์ทางออม โดยกำหนดปริมาณเงินโดยรวมที่อยู่ในระบบผ่านช่องทางที่เกี่ยวข้องกับสภาพคล่อง ได้แก่ การใช้อัตราดอกเบี้ยเป็นเครื่องมือหลัก และอาจใช้การปรับสภาพคล่อง และการดูแลระดับอัตราแลกเปลี่ยน
- ดำเนินการตาม "กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ (inflation targeting)" ซึ่งเป็นแนวทางกำหนด การตัดสินใจด้านนโยบาย
- เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับระดับอัตราดอกเบี้ยระยะสั้นและสภาพคล่องในตลาดเงิน โดยคาดหวังว่าระดับอัตราดอกเบี้ยระยะยาวจะปรับตัวตามในที่สุด อย่างไรก็ตาม การศึกษาสำหรับประเทศไทยพบว่าการปรับอัตราดอกเบี้ยระยะสั้น มีผลกระทบไม่มากนักกับระดับอัตราดอกเบี้ยระยะยาว
- ธนาคารแห่งประเทศไทยเข้าไปดำเนินการในตลาดการเงินโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อส่งผลกระทบต่อต้นทุนเงินทุนของธนาคารพาณิชย์
- เครื่องมือของนโยบายการเงิน
 1. การดำเนินการผ่านตลาดการเงิน (open market operation หรือ OMO) ปัจจุบันมีช่องทางดำเนินการ 3 ช่องทางได้แก่
 - 1.1 การทำธุรกรรมผ่านตลาดซื้อคืน¹ ของธนาคารแห่งประเทศไทย
 - 1.2 การทำธุรกรรม Swap ในตลาดเงินตราต่างประเทศกับสถาบันการเงิน
 - 1.3 การซื้อขายหลักทรัพย์รัฐบาลกับ Primary Dealers
 2. การให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงเงินสดสำรองตามกฎหมาย เป็นอัตราส่วนเทียบกับยอดเงินรับฝาก

¹ ตลาดซื้อคืน เป็นช่องทางการระดมเงินระยะสั้น ซึ่งผู้กู้จะกู้เงินโดยการขายหลักทรัพย์ รัฐบาล โดยทำสัญญาว่าจะซื้อคืนหลักทรัพย์ดังกล่าวในราคาที่กำหนดไว้ (รวมดอกเบี้ยเงินกู้) เพื่อเป็นการชำระคืนเงินกู้ กิจกรรมอาจทำในทิศทางตรงข้ามได้

3. Standing Facility ได้แก่ หน้าต่างปรับสภาพคล่องสั้นวัน เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ขอกู้เงินได้ ในกรณีที่ ไม่สามารถดำรงสำรองได้เพียงพอ

ในอนาคต ธนาคารแห่งประเทศไทยจะลดบทบาทของตลาดซื้อคืนของธนาคารแห่งประเทศไทยลง และเน้น
การพัฒนาตลาดซื้อคืนภาคเอกชน (private repo market) ขึ้นมาแทนที่ เพื่อรองรับการดำเนินนโยบายการเงิน นอกจากนี้
ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจใช้ การออกหลักทรัพย์ ของธนาคารแห่งประเทศไทย (ตั๋วเงินหรือพันธบัตร) เพื่อเพิ่มหรือลด
สภาพคล่องในระบบ เสริมเข้ากับตั๋วเงินคลังและพันธบัตรรัฐบาลอีกทางหนึ่ง

การกำกับดูแล (supervision)

- กระทรวงการคลังมีความรับผิดชอบหลักในเรื่องการกำกับดูแลตลาดเงินและตลาดทุนในประเทศไทย ด้วยการ
การกระจายการดูแลในระดับปฏิบัติการให้หน่วยงานอื่น โดยที่กระทรวงการคลังยังคงบทบาทในเรื่องของการกำหนด
นโยบาย ทั้งนี้เพื่อให้สามารถชี้นำการพัฒนาเศรษฐกิจ และเพื่อให้มั่นใจว่านโยบายเศรษฐกิจที่รัฐบาลต้องการ จะผลักดัน
จะมีการสื่อไปยังตลาดโดยถูกต้อง

- รัฐบาลมอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำกับดูแลระบบธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้ รัฐบาล
ยังจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการที่เกี่ยวข้องธุรกิจ
หลักทรัพย์และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ รวมทั้งรัฐบาลยังได้จัดตั้งกรมการประกันภัยกระทรวงพาณิชย์เพื่อดูแลในส่วนของ
การประกันภัย

- วัตถุประสงค์ของการออกกฎข้อบังคับ (การออกกฎต่าง ๆ ที่นำมาบังคับใช้กับตลาด) และการกำกับดูแล
(การใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อการติดตามดูแลสิ่งที่เกิดขึ้นในตลาด เพื่อให้มั่นใจว่าผู้ที่อยู่ในตลาดสามารถปฏิบัติตามกฎ
ข้อบังคับได้) โดยมุ่งหวังผลสามด้าน :

- (1) เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของนักลงทุนรายย่อย โดยปกติจะถือว่านักลงทุนประเภท นี้ คือนักลงทุนที่
ไม่มีเงินทุนมากในการลงทุนแต่ละครั้ง และมีข่าวสารข้อมูลจำกัด
- (2) เพื่อรักษา เสถียรภาพ และความน่าเชื่อถือของตลาด เช่น การทำให้มั่นใจว่าสถาบันที่ได้รับ
ใบอนุญาตมีการดำรงเงินทุนที่เพียงพอที่จะทำธุรกิจและรองรับผลเสียหายจากการทำธุรกิจได้
- (3) เพื่อให้การสนับสนุนต่อการพัฒนาตลาด ซึ่งจะทำการดำเนินงานของตลาดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
เช่น สนับสนุนให้มีระบบการหักชำระบัญชีเช็ค ระบบการชำระเงินและการส่งมอบหลักทรัพย์ที่มี
ประสิทธิภาพ

- เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่างๆที่กล่าวมา จึงมีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับหลายรูปแบบโดยรวมถึง

- (1) กำหนดคุณสมบัติและใบอนุญาตที่ต้องมีสำหรับสถาบัน บริษัท และบุคลากรที่จะทำหน้าที่วิชาชีพใน
ตลาด
- (2) กำกับดูแลการดำเนินงานด้านการเงิน และกำกับดูแลสถาบัน และบริษัทต่าง ๆ ให้อยู่ในเงื่อนไขของ
ใบอนุญาต
- (3) รับข้อร้องเรียน ตอบสนอง ตลาดอย่างรวดเร็วและเป็นอิสระ โดยแต่ละ หน่วยงานกำกับดูแลจะ
ปฏิบัติงานแตกต่างกัน แต่บทบาททั่วไปนั้นเหมือนกัน

การพัฒนาตลาดการเงิน (financial market development)

- รัฐบาลส่งเสริมการพัฒนาตลาด เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ในแนวกว้าง (ประเภทของบริษัทและบุคคลที่มีส่วนร่วมในตลาด ทั้งโดยตรง และโดยอ้อม) บรรลุวัตถุประสงค์ใน แนวลึกหรือ เรื่องสภาพคล่อง (ความสามารถที่จะทำรายการได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่มีผลกระทบต่อราคา) และเรื่องความน่าเชื่อถือ (ตลาดดำเนินงานด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม) ตลาดควรจะเปิดให้มีการแข่งขันกลไกราคามีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสินค้าและบริการมากพอกับความต้องการของนักลงทุน และผู้ใช้เงินทุน
- การพัฒนาตลาดสามารถทำได้ด้วยการให้การศึกษา การฝึกอบรม และการจัดกิจกรรมส่งเสริมต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อแจ้งให้ประชาชนทราบถึงวิธีการเข้ามามีส่วนร่วม ประโยชน์ที่ได้รับ การให้ความคุ้มครอง ทางเลือกที่มีความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง กับการริเริ่มต่าง ๆ เช่น การจัดทำโครงการพัฒนาเยาวชน (SET junior achievement) เป็นโครงการหนึ่งที่สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว (เป็นการให้การศึกษาหลักสูตรธุรกิจแก่เยาวชนผ่านการทำโครงการนำร่อง ซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิในภาคธุรกิจเป็นผู้ฝึกสอน)
- รัฐบาลยังทำหน้าที่ ในอีกบทบาทหนึ่ง ในตลาด นอกเหนือจากการเป็นผู้กำกับดูแล ด้วยการเป็นผู้ออกตราสาร และเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้นักลงทุนเข้ามามีส่วนร่วมในตลาด เช่น การออกตั๋วเงินคลัง พันธบัตรรัฐบาล ตลอดจนตราสารออมทรัพย์ประเภทอื่น ๆ
- การสอนพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ และการเงิน เป็นวิธีการที่รัฐบาลใช้เพื่อการ เผยแพร่ข้อมูลและเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนในการที่รัฐบาลจะนำรูปแบบเศรษฐกิจที่ต้องการกำหนด และนำมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาตลาด

การแทรกแซงตลาดในกรณีจำเป็น (intervention on special occasions)

- ในกรณีจำเป็น รัฐบาลอาจเข้าแทรกแซงการดำเนินงานของตลาด และ/หรือ ของผู้มีส่วนร่วมอยู่ในตลาดบ้าง ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในภาวะวิกฤต ตลาดที่เกิดความเสื่อมถอยฉับพลัน สามารถส่งผลในทางลบอย่างรุนแรงต่อสถานะการเงินของบริษัทต่าง ๆ ที่ให้บริการอยู่ในตลาด รัฐบาลอาจให้ความช่วยเหลือ ทางตรงหรือทางอ้อม เช่น การแปลงหนี้เป็นทุน (recapitalisation) การเสริมสภาพคล่องให้แก่ผู้ให้บริการเหล่านั้น ตัวอย่างเช่น การจัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย (Thailand asset management company) เพื่อรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินมาบริหารจัดการ
- ในเวลาเดียวกัน อาจมีมาตรการที่รัฐบาลสามารถจะนำมาใช้เพื่อกระตุ้นสภาพแวดล้อม ในตลาดการเงิน เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้ลงทุน และผู้ที่ต้องการระดมเงินทุน มาตรการเหล่านี้รวม ไปถึงการมุ่งเน้นในรูปแบบของการยกเว้นหรือลดภาษี การยกเลิกอากรแสตมป์ และการให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้จำหน่ายหลักทรัพย์ของรัฐบาล เป็นต้น

โดยสรุป รัฐบาลมีบทบาทในเชิงสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิผล และประสิทธิภาพของตลาดเงินตลาดทุน

6.4.1.2 บทบาทของกระทรวงการคลัง

การพัฒนานโยบายเพื่อการบริหารการเงินของรัฐบาล (development of government financial management policy)

- สภาพแวดล้อมในการบริหารเศรษฐกิจเป็นเรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับ (1) สถานภาพและแนวโน้มตลาดโลก (2) สภาพและแนวโน้มเศรษฐกิจในประเทศ และ (3) ปัจจัยที่ควบคุมได้ที่รัฐบาลสามารถนำมาใช้เพื่อให้มีอิทธิพลต่อสภาพเศรษฐกิจในประเทศ

- นอกจากนี้ยังมี แนวคิดเชิงปรัชญา ที่รัฐบาลจะเลือกในการกำหนดนโยบาย และตัดสินใจแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก ตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่าระบบที่ดีที่สุด คือ ระบบตลาดเสรี และทุนนิยม (capitalism) วิธีนี้ตรงข้ามกับระบบเศรษฐกิจแบบควบคุม (controlled-economy) อย่างชัดเจน ซึ่งรัฐบาลจะมีบทบาทในการตัดสินใจมากกว่า ด้วยการเป็นผู้จัดทำแผนงาน ตัดสินใจ และบริหารการดำเนินงานที่เป็นส่วนหนึ่งของเอกชนในระบบเสรีนิยม ในความเป็นจริงแนวคิดที่รัฐบาลของแต่ละประเทศเลือกใช้ มักมีการผสมผสานในการเลือก เช่น ประเทศจีน ซึ่งดำเนินตามระบบเศรษฐกิจแบบควบคุมในอดีต ที่ผ่านมา เริ่มเปลี่ยนทิศทางที่ยอมให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเปิดรับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศตลอดจนมีการพัฒนาตลาดการเงินและตลาดหลักทรัพย์ตามแบบอย่างของชาวตะวันตก ส่วนในประเทศไทย ซึ่งใช้ระบบเสรีนิยม แต่ยังคงมีรัฐวิสาหกิจอยู่เป็นจำนวนมากที่เป็นผู้ ให้บริการ และผลิตสินค้ามูลฐานต่าง ๆ หรือ แม้แต่ชาวอเมริกันซึ่งเป็นผู้ประกาศสนับสนุนการค้าแบบเสรี และทุนนิยมอย่างแข็งขันก็ยังมีการใช้เงินสนับสนุน และมีกฎเกณฑ์ทางตลาดแบบอื่น ซึ่งลดทอนความบริสุทธิ์ของปรัชญาที่ตนกล่าวอ้าง โดยสรุป นักลงทุน บริษัท ตลอดจนสถาบันทั้งหลายต่างก็ผลประโยชน์ร่วมในการสนับสนุน และส่งเสริมระบบเศรษฐกิจที่ให้อิสระแก่ตนที่จะดำเนินธุรกิจ ในสภาวะแวดล้อมที่มั่นคง โปร่งใส และเป็นธรรม

- ไม่ว่ารัฐบาลจะเลือกใช้ระบบเศรษฐกิจ รูปแบบใดก็ตาม รัฐบาลยังคงมีหน้าที่รักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจให้มั่นคงและดึงดูดใจ ต่อผู้ลงทุน ในระบบเสรีนิยมรัฐบาลมีเครื่องมือเฉพาะที่จะเลือกใช้เพื่อให้ได้ผลตามที่ต้องการหนึ่งใน เครื่องมือเหล่านี้ คือ การใช้นโยบายการคลังควบคู่กับการควบคุมการพัฒนานโยบายการเงิน วิธีการนี้จะเกี่ยวข้องกับการใช้มาตรการทางภาษี และการตัดสินใจเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของรัฐบาล ซึ่งอาจจะชะลอการผลิต และการบริโภค หรือกระตุ้นการขยายตัวของเศรษฐกิจ ในทำนองเดียวกัน เครื่องมือที่ส่งผลในระยะสั้น คือ การใช้นโยบายการเงิน ซึ่งดำเนินการโดยธนาคารแห่งประเทศไทย วิธีนี้จะกระตุ้นหรือปรับเปลี่ยนกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยการใช้อัตราดอกเบี้ยสภาพคล่องในตลาด อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และปัจจัยอื่น ๆ ในตลาดที่คล้ายคลึงกัน โดยทั่วไปดรwxนี้สำคัญที่รัฐบาลส่วนมากมักจะมี ความกังวล คือ ระดับอัตราเงินเฟ้อ ซึ่งทำให้อำนาจซื้อลดลงและจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมในตลาดในลักษณะที่ไม่พึงปรารถนา นอกจากนี้ การบริหารระดับเงินเฟ้อยังชี้ถึงความสำเร็จหรือล้มเหลวของรัฐบาลในการบริหารเศรษฐกิจได้ด้วย

- บทบาทของกระทรวงการคลังเป็นเรื่องนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงิน ในระดับประเทศ ซึ่งมีผลกระทบสำคัญต่อการบริหารเศรษฐกิจ

กำกับดูแลองค์กรผู้กำกับตลาดการเงิน (accountability for the performance of regulatory organization)

- กระทรวงการคลังมีความรับผิดชอบต่อความเป็นไปในระบบการเงินและ การดำเนินงานของตลาดการเงิน โดยมีธนาคารแห่งประเทศไทยทำหน้าที่กำกับดูแลระบบการเงิน ซึ่งรวมถึงสถาบันการเงินที่ทำหน้าที่รับฝากเงิน ตลอดจน ในฐานะเป็นตัวแทนในเรื่องการคลังของรัฐบาล และมีสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ ทำหน้าที่กำกับดูแลตลาดหลักทรัพย์ และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้แต่งตั้งผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ยังเป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการของตลาดหลักทรัพย์
- ในกรณีที่เกิดเหตุร้ายแรงซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความน่าเชื่อถือของตลาด ผู้กำกับดูแลตลาดเหล่านี้จะรายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเพื่อประมุข มหานโยบายที่จะจัดการต่อเหตุ การณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม

การจัดหาเงินทุนให้แก่รัฐบาล (financing for the government)

- กระทรวงการคลังรับผิดชอบต่อการระดมเงินทุน และการบริหารระดับหนี้สินของรัฐบาล ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การพยากรณ์ความต้องการเงินทุน และรายได้ที่ คาดว่า จะเกิดขึ้น ประเมินระดับ และลักษณะของความช่วยเหลือจาก ต่างประเทศ ประเมินเงื่อนไขและความสามารถในการก่อหนี้ทั้งจากต่างประเทศ และในประเทศ รวมทั้งการ จัดทำ งบประมาณเพื่อพยายามให้เกิดความสมดุลของตัวแปรเหล่านี้ในปีงบประมาณถัดไป โดยใช้วิธีจัดเก็บภาษีค่าธรรมเนียม และการระดมเงินทุนด้วยวิธีอื่น
- เมื่อได้มีการพิจารณาเกี่ยวกับมาตรการทางภาษีตลอดจนภาระในการชำระหนี้แล้ว กระทรวงการคลังจะ ประเมินศักยภาพในการออกเงินกู้ในตลาดต่าง ๆ โดยดูให้สัมพันธ์กับความต้องการเงินทุนทั้งหมด นอกจากนี้ยังต้ องวางแผนการออกตั๋วเงินคลังเพื่อใช้ในการบริหารกระแสเงินสดอีกด้วย แหล่งเงินทุนที่สำคัญสำหรับประเทศกำลังพัฒนาอีก แหล่งหนึ่งคือ เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของเงินให้เปล่าหรือเงินกู้ในลักษณะผ่อนปรนเป็นพิเศษ แหล่งเงินทุนในลักษณะนี้ตลอดจนข้อจำกัดในการเบิกจ่ายของมันจะถูกนำมารวมไว้ในแผนงานทั้งหมดด้วย อาจเป็นไปได้ ที่ความคิดริเริ่มในการพัฒนาเศรษฐกิจในบางเรื่องจะได้รับการสนับสนุนด้วยเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยลด แรงกดดันสำหรับรัฐบาลในการที่จะต้องหาเงินทุนสำหรับงบประมาณทั้งหมดจากแหล่งอื่น ๆ ในตลาดลง
- ตัวแปรสำคัญ ตัวหนึ่ง ในการตัดสินใจเรื่องงบประมาณ คือ สถานการณ์ และแนวโน้มของเศรษฐกิจโลก ตลอดจนเศรษฐกิจในประเทศ ซึ่งมีผลกระทบต่อเนื่องกันถึงระดับรายได้ที่น่าจะได้ รับจากการเก็บภาษี และความสามารถ ในการเพิ่มรายได้จากแหล่งดังกล่าว
- เป็นที่น่าสังเกตว่าเกิดการแกว่งตัวของงบประมาณอย่างมากในประเทศไทย ในช่วงก่อนปี 2540 รัฐบาลใช้ งบประมาณแบบเกินดุล แต่หลังปี 2540 รัฐบาลเปลี่ยนมาใช้ งบประมาณ แบบขาดดุล การแกว่งตัวดังกล่าว ก่อให้เกิด ผลกระทบต่อเศรษฐกิจในประเทศ ซึ่งเกิดจากแรงกดดันที่มาจากนอกประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากทุกวัน นี้เป็นยุคโลกาภิวัตน์ นั้นเอง

การบริหารหนี้สาธารณะและเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ (management for the public debt and external aid)

- กระทรวงการคลังสามารถกู้ยืมเงินได้จากหลายแหล่ง อาจกู้ยืมจากสถาบันการเงินระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารโลกหรือธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย เป็นต้น เงินกู้จากสถาบันเหล่านี้มีการคิดดอกเบี้ยในลักษณะที่ผ่อนปรน แต่มีข้อจำกัดว่าจะให้กู้เพื่อสนับสนุนเป้าหมายเชิงนโยบายเฉพาะด้าน เช่น เพื่อลดความยากจน เพื่อเสริมสร้างความสามารถของสถาบันการเงิน หรือเพื่อใช้เงินทุนในการดำเนินการในช่วงรอยต่อของการเปลี่ยนแปลงมาใช้นโยบายการเงินใหม่
- นอกจากนี้ยังสามารถกู้ยืมจากธนาคาร หรือรัฐบาลต่างประเทศในลักษณะเงินกู้โดยตรง หรือด้วยการออกหลักทรัพย์โดยมีการค้ำประกันด้วยทรัพย์สิน (securitized basis) แต่การกู้ยืมในกรณีนี้อาจมีต้นทุนสูง และเป็นไปตามกลไกตลาดเสรี
- อีกทางเลือกหนึ่งคือการ กู้จากตลาดในประเทศ โดยการออกตราสารหนี้ขายให้กับนักลงทุนในประเทศ ตราสารหนี้เหล่านี้ ได้แก่ ตั๋วเงินคลัง (มักออกเมื่อมีความต้องการใช้เงินในระยะสั้น)² หรือพันธบัตรระยะกลางหรือระยะยาว (มักออกเมื่อมีความต้องการใช้เงินทุน ในระยะเวลาที่ยาวกว่า) อย่างไรก็ตาม กระทรวงการคลังจำเป็นต้องมีการ ควบคุมการกู้ยืมในประเทศด้วยความระมัดระวัง เพื่อไม่ให้เกิดการกู้ยืมดังกล่าวทำให้ระดับอัตราดอกเบี้ยตลาดสูงเกินไปซึ่งจะกระทบต่อผู้กู้รายอื่น ๆ ที่ต้องการใช้เงินทุนเช่นกัน
- โดยสรุป กระทรวงการคลังทำหน้าที่จัดหาเงินทุนให้กับรัฐบาล และเป็นตัวแทนของรัฐบาลในการค้ำประกันต่อผู้ให้กู้ และผู้ให้การสนับสนุนทางการเงิน ซึ่งมักกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ สำหรับเงินกู้ที่ให้
- เพื่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเงินของรัฐบาล และของประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีหน้าที่สำคัญที่จะต้องบริหารการเงินให้เกิดความสมดุล ทั้งในด้านการจัดหาเงินทุน และการบริหารหนี้ และมักตกที่นั่ง “คนกลาง” ที่ถูกกดดันจากทั้งสองฝ่าย เนื่องจากหน่วยงานต่าง ๆ ในภาครัฐมักมีความต้องการเงินทุนมากกว่า วงเงินงบประมาณที่ได้รับเพื่อให้สามารถ ดำเนินการต่าง ๆ ได้มากขึ้น ในขณะที่ผู้ให้รัฐบาลกู้ (เจ้าหนี้) ไม่ต้องการให้หนี้ของรัฐบาลสูงเกินไป

6.4.1.3 บทบาทของธนาคารแห่งประเทศไทย

ผู้ดำเนินนโยบายการเงิน (as the implementer of monetary policy)

- นโยบายการเงินของประเทศไทย ในปัจจุบันมุ่งความสนใจไปที่การรักษาเสถียรภาพของระดับราคา หรืออีกนัยหนึ่งคือการควบคุมอัตราเงินเฟ้อ เงินเฟ้อเป็นตัววัดระดับราคาของสินค้าและบริการต่าง ๆ (เช่น ดรรชนีผู้บริโภคเป็นตัวชี้ถึงแนวโน้มราคาของกลุ่มสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ซึ่งรวม อาหาร น้ำมัน ที่อยู่อาศัย เป็นต้น) โดยปกติอัตราเงินเฟ้อจะขึ้นอยู่กับความสมดุลของอุปทาน และอุปสงค์ในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออัตราเงินเฟ้อ ได้แก่ ระดับค่าแรง การบริโภค สินค้าคงคลัง ดุลการค้า การผลิต และปริมาณเงิน เมื่ออุปสงค์มีการเพิ่มขึ้น ในขณะที่ อุปทานปรับตัวเพิ่มไม่ทัน หรืออยู่ในระดับเดิม จะเกิดแรงกดดันซึ่งสามารถทำให้สินค้ามีราคาสูงขึ้น

² การกู้ระยะสั้นแล้วออกตั๋วเงินรุ่นใหม่ สำหรับชำระหนี้เดิมไปเรื่อย ๆ ก็อาจเป็นวิธีหนึ่งที่รัฐบาลใช้เพื่อระดมเงินสำหรับโครงการระยะยาวได้

- การใช้นโยบายการเงินจะส่งผลกระทบต่อระดับ อุปสงค์ เนื่องจากนโยบายการเงินอาจทำให้มีการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนเงิน และปริมาณเงิน โดยเมื่ออัตราดอกเบี้ยลดลงต้นทุนของเงินจะลดลงด้วย ทำให้ความน่าสนใจที่จะกู้ยืมเพื่อซื้อสิ่งต่าง ๆ เพิ่มขึ้นสำหรับผู้บริโภค หรือ น่าสนใจน้อยลงที่จะออมเงิน ทำให้ ความต้องการ ซื้อสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น หรือ น่าสนใจสำหรับธุรกิจที่จะกู้เพื่อขยายการผลิตโดยคาดหวังว่าผู้บริโภคจะมีความต้องการสินค้าเพิ่มขึ้น เป็นต้น

- ในการดำเนินนโยบาย การเงินตามเป้าหมายในการควบคุมอัตราเงินเฟ้อ ธนาคารแห่งประเทศไทย ตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลจากการเปลี่ยนแปลงของตัววัดทางเศรษฐกิจต่าง ๆ และเข้าไปมีอิทธิพลต่อสภาพคล่องในระบบการเงินเพื่อรักษาเสถียรภาพ ควบคุมระดับอัตราดอกเบี้ย และปริมาณเงิน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อขยายตัวทางเศรษฐกิจ และเสถียรภาพของระดับราคาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดได้ โดยอาศัยเครื่องมือทางการเงินดังต่อไปนี้

1. การดำเนินการผ่านตลาดการเงิน (open market operation หรือ OMO) การที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเข้าไปดำเนินการทางการเงินผ่านกลไกตลาดการเงินโดยการซื้อขายหลักทรัพย์ในฐานะผู้ลงทุนในตลาดคนหนึ่ง ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงตัวแปรทางการเงินได้อย่างเป็นธรรมชาติและมีอิทธิพลต่อระบบการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ

ธุรกรรมในตลาดการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยเหล่านี้ ส่งผลให้ปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ที่ฝากไว้กับธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของฐานเงินเพิ่มขึ้นหรือลดลง จึงส่งผลต่อความสมดุลของสภาพคล่องในตลาด และระดับอัตราดอกเบี้ยระยะสั้นในที่สุด ปัจจุบันการดำเนินการผ่านตลาดการเงิน (OMO) สามารถดำเนินการได้ 3 ช่องทางคือ

1.1 การทำธุรกรรมผ่านตลาดซื้อคืนของธนาคารแห่งประเทศไทย ตลาดซื้อคืนของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นแหล่งสำคัญที่สถาบันการเงินในประเทศใช้ในการปรับสภาพคล่องเป็นครั้งคราว กล่าวคือสถาบันการเงินที่มีสภาพคล่องคงเหลือจะนำเงินมาลงทุนและสถาบันการเงินที่ขาดสภาพคล่องก็จะมากู้ยืม โดยมีธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นคู่ค้าให้สำหรับ บัญชีที่ต้องการลงทุนกับผู้ที่ต้องการกู้ยืมเข้าด้วยกัน บทบาทการเป็นคู่ค้านี้เองทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถเข้าแทรกแซงเพื่อควบคุมสภาพคล่อง และระดับอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินโดยเป็นผู้ให้กู้ยืมแก่สถาบันการเงินหรือกู้ยืมจากสถาบันการเงิน ต่าง ๆ ในระบบการเงิน เพื่อปรับสภาพคล่อง และอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินให้อยู่ในสมดุล

ปัจจุบัน ธนาคารแห่งประเทศไทยส่งสัญญาณเกี่ยวกับแนวนโยบายการเงินผ่านทางตลาดซื้อคืนโดยใช้อัตราดอกเบี้ยตลาดซื้อคืนระยะ 14 วันเป็นอัตราดอกเบี้ยนโยบายในอนาคตอันใกล้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะลดบทบาทของตลาดซื้อคืนระหว่างธนาคารแห่งประเทศไทยกับสถาบันการเงินต่าง ๆ นี้ลง เนื่องจากมีรูปแบบไม่เป็นสากลนัก และจะพัฒนาการทำธุรกรรมซื้อขายหลักทรัพย์โดยมีสัญญาว่าจะซื้อหรือขายคืนกับคู่ค้าแบบทวิภาคี (bilateral repo) ซึ่งมีรูปแบบสากลกว่าขึ้นมาแทนที่ โดยให้สถาบันการเงินทำธุรกรรมแบบจับคู่กันเองโดยที่ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ได้เป็นคู่ค้าด้วย

1.2 การทำธุรกรรมสวอป (swap) กับสถาบันการเงิน ธนาคารพาณิชย์ที่มีเงินดอลลาร์สหรัฐฯ แต่ต้องการสภาพคล่องเงินบาท สามารถกู้ยืมเงินบาทโดยใช้ดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นหลักประกันกับธนาคารแห่งประเทศไทยได้โดยการทำธุรกรรมสวอป ซึ่งธนาคารพาณิชย์จะขาย Spot ดอลลาร์สหรัฐฯ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทย การส่งมอบทันทีจะทำให้ธนาคารพาณิชย์ได้เงินบาททันที พร้อมกับซื้อสัญญาล่วงหน้าในเงินดอลลาร์สหรัฐฯ (forward) ซึ่งเป็นการส่งมอบในอนาคต เพื่อชำระเงินบาทกลับคืน อัตรา

ผลตอบแทนของธุรกรรมนี้กำหนดจากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยเงินบาทและเงินดอลลาร์สหรัฐฯ และอัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้

1.3 การซื้อขายหลักทรัพย์รัฐวิสาหกิจกับ Primary Dealer ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถปรับสภาพคล่องในระบบเป็นการถาวร โดยการซื้อขายหลักทรัพย์รัฐวิสาหกิจกับกลุ่มสถาบันการเงินที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคู่ค้ากับธนาคาร (primary dealer) ซึ่งทำหน้าที่รองรับการดำเนินการทางการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย ตลอดจนร่วมมือและให้คำแนะนำปรึกษาในการพัฒนาตลาด ตราสารหนี้ ซึ่งรวมไปถึงการออกตราสารหนี้ในตลาดแรกของรัฐวิสาหกิจด้วย

2. การให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงเงินสดสำรองตามกฎหมาย เป็นอัตราส่วนเทียบกับยอดเงินรับฝาก ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งดำรงเงินสดสำรองตามกฎหมาย เป็นอัตราส่วนเทียบกับยอดเงินรับฝาก ทำให้ธนาคารพาณิชย์มีเงินสดสำรองคงเหลือเป็นสภาพคล่องส่วนเกินที่จะนำไปหาผลตอบแทนได้น้อยลง

ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจเลือกใช้การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินสำรองตามกฎหมายซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อปริมาณสภาพคล่องส่วนเกินในตลาดการเงิน และครอบคลุมระบบการเงินอย่างทั่วถึง ทำให้การควบคุมปริมาณเงิน และอัตราดอกเบี้ยได้ผลดี

3. Standing Facility เนื่องจากเป้าหมายหนึ่งในการดูแลตลาดการเงิน คือ การรักษาเสถียรภาพอัตราดอกเบี้ยไม่ให้มีความผันผวนจนเกินไป ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงจัดให้มีหน้าต่างปรับสภาพคล่องสิ้นวัน (last resort window) ไว้เพื่อเป็นช่องทางปรับสภาพคล่องแหล่งสุดท้ายของธนาคารพาณิชย์ที่ไม่สามารถกู้ยืมจากตลาดเงินทั่วไปได้ ซึ่งในการนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยจะคิดผลตอบแทนที่อิงกับอัตราดอกเบี้ยนโยบาย จึงเป็นการสร้าง Upper Band ของอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงิน มิฉะนั้นอัตราดอกเบี้ยอาจพุ่งขึ้นจนก่อให้เกิดความผันผวนและความบิดเบือนในตลาดได้

ผู้กำกับดูแลตลาดการเงินและสถาบันการเงิน (as the regulator of money market and financial institutions)

- ธนาคารแห่งประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้กำกับดูแลตลาดการเงิน ซึ่งหมายถึงตลาดที่มีการรับฝากเงิน ปล่อยกู้ ทำธุรกรรมตัวแลกเปลี่ยน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ บทบาทนี้ยังรวมความรับผิดชอบในการบริหารระบบการชำระบัญชีด้วยซ้ำ

- อย่างไรก็ตามบทบาทในฐานะผู้ควบคุมดูแลกำลังถูกเปลี่ยนให้เป็นการกำกับดูแลมากขึ้น ธนาคารแห่งประเทศไทยกำกับดูแลความเสี่ยงในเรื่องการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ด้วยการให้มีการดำรงอัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง ซึ่งเป็นการสำรองความเพียงพอของเงินทุนตามแนวทางเกณฑ์ BIS³ ซึ่งจำกัดความเสี่ยงจากการปล่อยกู้ของธนาคารเป็นสัดส่วนกับฐานเงินทุนของธนาคารนั้น ๆ

- ระบบการเงินเป็นศูนย์กลางในการทำธุรกรรมของบุคคล การพาณิชย์ อุตสาหกรรม โดยปกติจะมีการออมเงินในระบบ มีการชำระค่าสินค้าและบริการ ความปลอดภัย ความน่าเชื่อถือ และความมั่นคงของระบบการชำระเงิน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานด้วยความราบรื่นของตลาดในประเทศใดประเทศหนึ่ง นอกจากนี้ระบบการเงินยังเชื่อมโยงกับระบบการเงินประเภทเดียวกันในประเทศอื่น ๆ ดังนั้น ความต้องการ เรื่องความปลอดภัย ความมั่นคง และ

³ปัจจุบันรพท. ใช้เกณฑ์เดิมของ BIS ในขณะที่ BIS ได้ประกาศเกณฑ์ใหม่ออกมาอย่างต่อเนื่องเพื่อลด ครอบคลุมความเสี่ยงที่หลีกเลี่ยงหลายรูปแบบมากขึ้น และวิธีการที่ใช้ก็ทันสมัยและรัดกุมมากกว่า

ความมีประสิทธิภาพ จึงมีความสำคัญต่อประเทศต่าง ๆ ที่ประเทศไทย “ทำธุรกิจ” ด้วยเช่นกัน ส่งผลให้ ต้องมีการตอบสนองต่อปัญหาระหว่างประเทศ เช่น ปัญหาการฟอกเงิน เป็นต้น

- ธนาคารแห่งประเทศไทยมุ่ง การกำกับดูแลไปที่สถานะทางการเงิน และผลประกอบการของสถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อความมั่นใจว่าสถาบันการเงินเหล่านี้มีความมั่นคงและปลอดภัย
- นอกจากนี้ธนาคารแห่งประเทศไทย ยังติดตาม ดูแลและส่งเสริมประสิทธิภาพ ขีดความสามารถของสถาบันการเงินในการชำระบัญชีด้วยเช็ค และการทำตามข้อผูกพันการชำระ เงินที่เกิดขึ้น ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง โดยให้มีวงเงินการให้กู้ยืมสภาพคล่องระหว่างวัน (intraday liquidity facility : ILF) ให้กับธนาคารพาณิชย์ที่ใช้ระบบชำระเงินแบบ Real Time Gross Settlement (RTGS) ขณะที่ธนาคารแห่งประเทศไทยติดตามดูแลความผิดปกติที่เกิดจาก พฤติกรรมการชำระเงินตามข้อผูกพันของธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากความผิดปกติดังกล่าวเป็นตัวบ่งชี้ถึงความมั่นคงของธนาคารนั้น
- เพื่อการคุ้มครองผู้ฝากเงินรายย่อยที่เป็นผู้บริโภค กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาสถาบันการเงิน ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระจากธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นผู้ให้หลักประกันแก่ผู้ฝากเงินในรูปของการประกันเงินฝาก กองทุนฟื้นฟูเก็บ “เงินสมทบ” (เหมือนเบี้ยประกัน) จากธนาคารพาณิชย์ตามสัดส่วนของเงินฝาก และยอดดุลการกู้ยืมของธนาคารเหล่านี้ทุก ๆ 6 เดือน และให้ประกันว่าจะจ่ายชดเชยแก่ผู้ฝากเงินหรือลูกหนี้ หากธนาคารไม่สามารถ ชำระเงินได้ หลักประกันนี้มีไว้เพื่อช่วยลดความตื่นตระหนก และการแห่ถอนเงินจากธนาคารพาณิชย์ ในขณะเดียวกันก็เป็นการส่งเสริมความมั่นใจของผู้ฝากเงิน

โดยสรุป ธนาคารแห่งประเทศไทยมีบทบาทอย่างยิ่งในการบริหารระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นนักลงทุนและผู้เกี่ยวข้องในตลาดหลักทรัพย์ จึงควรเฝ้าดูการตัดสินใจของธนาคารแห่งประเทศไทยอย่างใกล้ชิด

ตัวแทนการเงินของรัฐบาล (as the fiscal agent of government)

- ธนาคารแห่งประเทศไทยทำธุรกรรม ของรัฐบาล ในตลาดการเงินทั้งในและต่างประเทศแทนรัฐบาล นอกจากนี้ยังเป็นผู้ดูแลบัญชีของรัฐบาลที่ฝากไว้กับธนาคารแห่งประเทศไทย และดูแลเงินสำรองที่เป็นสกุลต่างประเทศ
- ธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการบริหารหนี้⁴ โดยเฉพาะการออกตราสารหนี้ในตลาดแรก (ในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับ อัตราดอกเบี้ย จำนวนเงิน และระยะเวลา) และทำหน้าที่เป็นตัวแทนขาย หลักทรัพย์ของรัฐบาลในตลาดแรก (ตัวเงินคลัง พันธบัตรรัฐบาล⁵) โดยประมวลกันที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นนายทะเบียนสำหรับ หลักทรัพย์ของรัฐบาล และตราสารการเงินที่ค้าประกันโดยรัฐบาล เช่น พันธบัตรรัฐวิสาหกิจบางรุ่นด้วย
- ธนาคารแห่งประเทศไทยจะ ติดตามภาวะตลาด และประสานงาน กับตลาดอย่างใกล้ชิด เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับอายุ ของตราสารการเงิน วงเงินของแต่ละตราสาร อัตรา ดอกเบี้ย (ส่วนลดหรือคูปอง) ที่เหมาะสม ของตราสาร เพื่อให้อัตราดอกเบี้ยของตราสารใกล้เคียงกับอัตราของตลาด ตราสารการเงินของรัฐเหล่านี้จะสะท้อนสถานะในการก่อหนี้

⁴ กระทรวงการคลังในบางประเทศรวมทั้งประเทศไทย มีหน่วยงานบริหารหนี้ของตนเอง รวมถึงเข้าไปมีส่วนร่วมในการซื้อขายพันธบัตรรัฐบาลในตลาดโดยตรง แบบวันต่อวัน

⁵ อย่างไรก็ตาม สำหรับ พันธบัตรรัฐวิสาหกิจ (SOE bonds) ในปัจจุบัน กระทรวงการคลังมอบหมายให้กรมบัญชีกลางเป็นผู้จัดประมูล แต่มีแผนการที่จะรวมศูนย์ระบบการประมูลตราสารการเงินของรัฐบาลในอนาคต ซึ่งหมายความว่าประมูลพันธบัตรรัฐวิสาหกิจควรกระทำโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

ของ รัฐบาล ซึ่งจัดอยู่ในระดับ ความน่าเชื่อถือสูงสุด สุดและไม่มีความเสี่ยงเมื่อเทียบกับผู้กู้ยืมทั้งหมดในตลาดในประเทศ

ผู้พิมพ์ธนบัตร (as the issuer of currency)

- ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ควบคุมและผู้พิมพ์ธนบัตร โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2501 ในขณะที่กระทรวงการคลัง เป็นผู้ผลิตเหรียญกษาปณ์เพื่อใช้หมุนเวียนในตลาด
- เงินที่หมุนเวียนอยู่ในตลาด (ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์) เป็นส่วนหนึ่งของฐานเงิน
$$\text{ฐานเงิน} = \text{เงินที่หมุนเวียนอยู่ในตลาด} + \text{เงินสดสำรองของธนาคารพาณิชย์ที่ฝากไว้กับธนาคารแห่งประเทศไทย}$$
- เมื่อเงินที่หมุนเวียนอยู่ในตลาดถูกนำไปฝากไว้กับระบบธนาคารพาณิชย์ หรือเมื่อธนาคารพาณิชย์มีเงินสดสำรองส่วนเกินอยู่ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์จะนำเงินส่วนนี้ไปปล่อยกู้ต่อ ซึ่งจะทำให้เกิดการขยายตัวของปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจจากฐานเงินดังกล่าว
- ธนาคารแห่งประเทศไทยบริหารระดับของฐานเงิน เพื่อให้ตรงกับความต้องการของธุรกิจและบุคคล โดยมีความมุ่งหมายเพื่อรักษาเป้าหมายระยะสั้นในเรื่องอัตราดอกเบี้ย และอัตราแลกเปลี่ยน และเป้าหมายระยะยาวในเรื่องของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
- ระดับของฐานเงินมีความสัมพันธ์บางส่วนกับ GDP แต่วิธีการและรูปแบบในการชำระเงินที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ (เช่น การชำระเงินด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างมากซึ่งทำให้มีความต้องการเงินตราลดลง) ทำให้การประมาณสภาพเงินที่แท้จริงในการทำธุรกรรม และการระบุระดับความสัมพันธ์ดังกล่าวได้ยากขึ้น
- ธนาคารแห่งประเทศไทย ต้องรักษาระดับ ปริมาณเงินที่ใช้หมุนเวียนอยู่ในตลาด ให้สัมพันธ์กับ GDP เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของธุรกิจ และบุคคลโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน และควบคุมระดับอัตราเงินเฟ้อ นอกจากนี้ยังเป็นการทำลายธนบัตรเก่า และออกธนบัตรใหม่มาทดแทนปริมาณเงินตราที่ใช้หมุนเวียนอยู่ในตลาด

6.4.1.4 บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

การกำกับดูแลตลาดตราสารทางการเงินในอดีตมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ และอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานต่าง ๆ คือ กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทำให้เกิดความซ้ำซ้อน ล่าช้า ขาดเอกภาพในการกำกับดูแล ดังนั้นเพื่อให้การกำกับดูแลและพัฒนาตลาดตราสารทางการเงินเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ และต่อเนื่อง จึงได้มีการ ตราพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ขึ้นเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2535 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2535 เป็นต้นมา เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการกำกับ ดูแล และพัฒนาตลาดทุน รวมทั้งได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.) เพื่อเป็นองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลและพัฒนาตลาดทุน โดยมีคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (คณะกรรมการ ก.ล.ต.) เป็นผู้กำหนดนโยบายการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

แบ่งเนื้อหาออกเป็นบททั่วไป และหมวดต่าง ๆ 13 หมวด รวมทั้งสิ้น 344 มาตรา บัญญัติในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ การออกหลักทรัพย์ของบริษัท การเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน ธุรกิจหลักทรัพย์ตลาดหลักทรัพย์ ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ และศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ล่วงหน้า องค์กรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ การกระทำความไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ การเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ คณะกรรมการวินิจฉัย ยุทธศาสตร์การกำกับและควบคุมพนักงานเจ้าหน้าที่ บทกำหนดโทษ และบทเฉพาะกาล ซึ่งการบัญญัติกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ปรับปรุงระบบ และโครงสร้างการกำกับดูแลการพัฒนาตลาดทุนของประเทศ โดยกำหนดให้มี คณะกรรมการ กำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ และจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ขึ้นเพื่อเป็นองค์กรเฉพาะในการกำกับดูแล และพัฒนา ตลาดทุนของประเทศ
2. ส่งเสริมการระดมเงินทุนโดยตรงโดยการออก และเสนอขายหลักทรัพย์ประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ตราสารทุน ตราสารหนี้ ตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน หรือตราสารอื่นใด
3. ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ลงทุน และป้องกันการกระทำความไม่เป็นธรรม
4. สนับสนุนการพัฒนาธุรกิจหลักทรัพย์ และตลาดทุน

สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.

สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ถือว่าเป็นองค์กรของรัฐองค์กรหนึ่งที่เป็นองค์กรอิสระ ทำหน้าที่ในการกำกับ บดูแล และพัฒนาตลาดทุนรวมถึงออกประกาศเพื่อบังคับใช้ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจหลักทรัพย์ เพื่อให้การดำเนินการและ พัฒนาตลาดทุนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมั่นคงในระยะยาว ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวอาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติ หลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535

การดำเนินงานของคณะกรรมการ ก.ล.ต. และสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ได้มุ่งดำเนินการตามนโยบายที่สำคัญๆ ดังนี้

1. สร้างประสิทธิภาพในการระดมทุน โดยเปิดโอกาสเสรีให้กับการสร้างทางเลือกใหม่ ๆ ในการระดมทุน
2. สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ลงทุน โดยการสร้างความเป็นธรรม และให้ความคุ้มครองอย่างเพียงพอ
3. รักษาเสถียรภาพในระบบ ให้ตลาดทุนมีความมั่นคงในระยะยาว

ภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ในการกำกับดูแล และพัฒนาตลาดทุนให้เป็นไปตามนโยบายของ คณะกรรมการ ก.ล.ต. ในด้านต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

1. **การออก และเสนอขายหลักทรัพย์** สำนักงาน ก.ล.ต. มีหน้าที่พิจารณาคำขออนุญาตเสนอขาย หลักทรัพย์ ประเภท ต่าง ๆ อันได้แก่ ตราสารทุน ตราสารหนี้ หรือตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุนของบริษัทที่ ประสงค์จะเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน และความ เพียงพอของข้อมูลที่เปิดเผยต่อผู้ลงทุนในเอกสารการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งรวมถึงแบบแสดงรายการ การเสนอขายหลักทรัพย์ ร่างหนังสือชี้ชวน และรายงานข้อมูลเพิ่มเติมต่าง ๆ ภายหลังจากเสนอขาย

หลักทรัพย์ ภายใต้หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด นอกจากนี้ ยังมี หน้าที่ในการพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแล และการพัฒนาเกี่ยวกับการออกและเสนอขาย หลักทรัพย์ รวมทั้ง องค์การที่สนับสนุนการออกหลักทรัพย์ด้วย เช่น การจัดทำ ทะเบียน และการโอน หลักทรัพย์ การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้และการให้ความเห็นชอบผู้สอบบัญชี ที่ ปรีกษาทางการเงินผู้ประเมินราคา ทรัพย์สิน และสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ (credit rating agency) เป็นต้น

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ พ .ศ. 2535 มาตรา 4 กำหนดให้ “หลักทรัพย์” หมายถึง ตั๋วเงินคลัง พันธบัตร ตั๋วเงิน หุ้น หุ้นกู้ หน่วยลงทุน ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อ หุ้น หุ้นกู้ หรือหน่วยลงทุน และตราสารอื่นใดที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนด

ในการออก และเสนอขายหลักทรัพย์ในตลาดแรกของบริษัทใด ๆ นั้น กฎหมายกำหนดให้ผู้ที่ สามารถออก และเสนอขายตราสารประเภทหุ้น คือ หุ้น ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น หรือหลักทรัพย์ อื่นที่อาจแปลงสภาพแห่งสิทธิเป็นหุ้นได้ ต้องเป็นบริษัทมหาชนจำกัด (รวมทั้งผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทมหาชน จำกัด) ในขณะที่ผู้ออกและเสนอขายตราสาร ใหม่นี้ อาจจะเป็นบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัดก็ได้ ทั้งนี้กิจการสามารถระดมทุนโดยการออก และเสนอขายหลักทรัพย์ ประเภทต่าง ๆ ได้ต่อเมื่อได้รับการ อนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. และได้เปิดเผยข้อมูลต่อประชาชนอย่างถูกต้องครบถ้วน แล้ว อย่างไรก็ตาม หากเป็นการออกและเสนอขายหลักทรัพย์ให้แก่บุคคลในวงจำกัด ซึ่งมีได้มีผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้างจะถือว่าได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการ ก .ล.ต. โดยไม่ต้องยื่นขอ อนุญาต รวมทั้งได้รับยกเว้นการปฏิบัติตามข้อกำหนดเรื่องการเปิดเผยข้อมูลด้วย

ทั้งนี้ การเสนอขายหลักทรัพย์ให้แก่บุคคลในวงจำกัดข้างต้น ได้แก่ การเสนอขายในลักษณะ ต่อไปนี้

1.1 การออก และเสนอขายหุ้นที่มีจำนวนไม่เกิน 20 ล้านบาท ในระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา หรือ

1.2 การออก และเสนอขายหลักทรัพย์ให้แก่ผู้ลงทุนซึ่งมีจำนวนไม่เกิน 35 รายในระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา หรือ

1.3 การออก และเสนอขายหลักทรัพย์ให้แก่ผู้ลงทุนสถาบัน 17 ประเภท⁶

สำหรับเกณฑ์ในการพิจารณาอนุญาตให้เสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนนี้ เนื่องจาก หลักทรัพย์แต่ละประเภทมีลักษณะผลตอบแทนและความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ดังนั้นหลักเกณฑ์ในการ อนุญาตให้ออก และเสนอขายหลักทรัพย์ในแต่ละประเภทจึงมีความแตกต่างกันด้วยโดยจะมีคุณสมบัติ หลักที่ร่วมกันคือผู้ขออนุญาตต้อง

⁶ ผู้ลงทุนสถาบัน 17 ประเภท 1. ธนาคารพาณิชย์ 2. บริษัทเงินทุน 3. บริษัทหลักทรัพย์ที่ซื้อขายหน่วยลงทุนเพื่อเป็นทรัพย์สินของตนเอง หรือเพื่อการบริหารกองทุน ส่วน บุคคล หรือเพื่อการจัดโครงการลงทุนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ 4. บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ 5. บริษัทประกันภัย 6. นิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น 7. ธนาคารแห่งประเทศไทย 8. สถาบันการเงินระหว่างประเทศ 9. ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจว่าตามกฎหมาย ว่าด้วยวิธีการงบประมาณ 10. กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงิน 11. กองทุนบำเหน็จบำนาญ 12. กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ 13. กองทุนรวม 14. นิติ บุคคลที่มีเงินลงทุนในหลักทรัพย์ตามงบการเงินปีล่าสุดตั้งแต่ 100 ล้านบาท 15. นิติบุคคลที่มีผู้ถือหุ้นตามข้อ 1 – 14 ถือหุ้นรวมกันเกินกว่า 75% ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิ ออกเสียงทั้งหมด 16. ผู้ลงทุนต่างประเทศซึ่งมีลักษณะเดียวกับผู้ลงทุนตามข้อ 1 - 15 17. ผู้ลงทุนซึ่งซื้อหน่วยลงทุนตั้งแต่ 10 ล้านบาท

- มีวัตถุประสงค์ประสงค์ในการใช้เงินที่ได้จากการเสนอขายหลักทรัพย์ที่ชัดเจน
- มีการประกอบธุรกิจหลักที่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม
- มีผู้บริหารที่มีจริยธรรม มีความสามารถ และไม่มีประวัติต้องห้าม
- มีฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานที่ผ่านมาดี และจะสามารถประกอบธุรกิจได้อย่างต่อเนื่องในระยะยาว

ในการออก และเสนอขายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ต่อประชาชน ผู้ออกจะต้องยื่นคำขออนุญาตต่อสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ตามแบบที่กำหนด โดยมีที่ปรึกษาทางการเงินทำหน้าที่เป็นผู้ร่วมจัดทำคำขออนุญาต ซึ่งที่ปรึกษาทางการเงินต้องเป็นสถาบันการเงินหรือนิติบุคคลอื่น ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจเป็นที่ปรึกษาด้านการเงิน หรือที่ปรึกษาด้านการบัญชีที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ทั้งนี้ ที่ปรึกษาทางการเงินนั้นต้องไม่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับผู้ออกและเสนอขายหลักทรัพย์เพื่อให้สามารถ แสดงความเห็นได้อย่างเป็นกลางและป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นได้

2. **การกำกับดูแลธุรกิจหลักทรัพย์** พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 4 กำหนดให้ “ธุรกิจหลักทรัพย์” หมายถึง การเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ การค้าหลักทรัพย์ การเป็นที่ปรึกษาการลงทุน การจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ การจัดการกองทุนรวม และการจัดการกองทุนส่วนบุคคล ซึ่งเอกชนสามารถประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ได้ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ ในการออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจะเป็นผู้ออกใบอนุญาตดังกล่าว ตามคำแนะนำของคณะกรรมการ ก.ล.ต.

สำนักงานมีหน้าที่ศึกษาและกำหนดมาตรการเพื่อการกำกับดูแล และพัฒนาตลาดทุนรวมถึงตรวจสอบกิจการบริษัทหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์ ศูนย์ซื้อขาย หลักทรัพย์และองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์

ในส่วนการกำกับดูแลบริษัทหลักทรัพย์ในฐานะที่เป็นตัวกลางในการทำธุรกรรมต่าง ๆ ในตลาดทุน สำนักงานได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการกำกับดูแลไว้ดังนี้

- (ก.) บริษัทหลักทรัพย์จะต้องมีระบบในการจัดเก็บ และดูแลทรัพย์สินของลูกค้าเป็นอย่างดีไม่ให้เกิดความเสียหาย
- (ข.) บริษัทหลักทรัพย์จะต้องปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิบัติงานที่ดีโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของลูกค้า
- (ค.) บริษัทหลักทรัพย์จะต้องมีระบบที่จะป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่อระบบ

ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้น สำนักงานจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแล ดังนี้

2.1 เกณฑ์การขึ้นทะเบียนและการให้ความเห็นชอบ โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของ บริษัทหลักทรัพย์ที่ทำหน้าที่ชักชวน และแนะนำลูกค้า เพื่อให้เกิดการซื้อขายหลักทรัพย์ ต้องเป็นบุคคลที่ขึ้นทะเบียน กับสำนักงาน โดยต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่ประกาศกำหนด นอกจากนี้ สำนักงานยังได้กำหนดเกณฑ์คุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามสำหรับผู้บริหาร และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของ

บริษัทด้วย บุคคลดังกล่าวจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน เพื่อให้มั่นใจได้ว่าบุคคลดังกล่าวมีความรู้ความสามารถและไม่มีประวัติการกระทำผิดที่พิจารณาได้ว่าไม่สมควรจะปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว

2.2 เกณฑ์การประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ โดยกำหนดให้บริษัทหลักทรัพย์จะต้องปฏิบัติตามแนวทางการประกอบธุรกิจที่ดีมีมาตรฐาน ในด้านต่าง ๆ เช่น การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์เป็นธรรม และมีความรับผิดชอบ ต้องมีระบบในการรักษาทรัพย์สินของลูกค้าระบบป้องกันการล่วงรู้ข้อมูลภายใน ระบบการรักษาความลับของลูกค้า และระบบป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ เป็นต้น

2.3 เกณฑ์การดำรงฐานะทางการเงิน โดยกำหนดให้บริษัทหลักทรัพย์ต้องประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น (risk based approach) และส่งผลกระทบต่อฐานะการดำเนินงานของบริษัทหลักทรัพย์ รวมทั้งต้องมีการวางแผนการจัดสรรเงินทุนให้เพียงพอที่จะรองรับความเสี่ยงดังกล่าว และภาวะผูกพันใด ๆ จากการดำเนินธุรกิจ โดยพิจารณาจากอัตราส่วนเงินกองทุนสภาพคล่องสุทธิ (net capital rules) ของบริษัทหลักทรัพย์ นอกเหนือจากการกำหนด ให้บริษัทหลักทรัพย์ต้องจัดทำ และส่งรายงานฐานะการเงินและผลประกอบการ รวมถึงรายงานปริมาณธุรกรรมต่าง ๆ ที่จะต้องดำเนินการเป็นประจำอยู่แล้ว สำหรับธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทการจัดการกองทุนรวม เป็นการจัดการลงทุนตามโครงการจัดการกองทุนรวม โดยการออกหน่วยลงทุนของแต่ละโครงการจำหน่ายแก่ประชาชน เพื่อนำเงินไปลงทุนในหลักทรัพย์ทรัพย์สินอื่น หรือให้ขาดอกผลโดยวิธีอื่น ในลักษณะกระจายความเสี่ยงเพื่อ ให้ได้ประโยชน์ตอบแทนร่วมกัน บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมบริษัทใดต้องการจัดตั้ง และจัดการกองทุนรวม จะต้องได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ก่อน

นอกจากนี้ คณะกรรมการ ก .ล.ต. ได้มีนโยบายส่งเสริมให้มีการเพิ่มจำนวนนักลงทุนประเภทสถาบันเพื่อสร้างเสถียรภาพของตลาดทุนโดยการเพิ่มจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทการจัดการกองทุนรวม การจัดตั้งกองทุนประเภทต่าง ๆ และการออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทใหม่ที่ไม่ได้มีการกำหนดไว้ในอดีต ได้แก่ การจัดการกองทุนส่วนบุคคล เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ลงทุนที่ประสงค์จะลงทุนในหลักทรัพย์แต่ไม่สามารถจัดการได้ด้วยตนเอง สามารถมอบหมายให้สถาบันการเงินที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นผู้บริหารมืออาชีพเป็นผู้จัดการกองทุนให้ รวมทั้ง การอนุญาตให้บริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมประเภทธุรกิจการเป็นผู้จัดการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

3. **ตลาดหลักทรัพย์** ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นตลาดรองที่สำคัญสำหรับการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ได้มีการออกและเสนอขายต่อประชาชนในตลาดแรก กฎหมายได้กำหนดให้ตลาดหลักทรัพย์ฯ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการ ก .ล.ต. นอกจากนี้ หลักทรัพย์ที่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ กฎหมายได้กำหนดข้อห้ามไม่ให้ไปทำการซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์อื่นอีก อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการรองรับหลักทรัพย์ที่ได้มีการออก และเสนอขายต่อประชาชนแต่มิได้นำเข้าเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ กฎหมายได้เปิดโอกาสให้มีการจัดตั้งศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์อื่นได้โดยต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ ก.ล.ต. ก่อน

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการ ก .ล.ต. กับคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คณะกรรมการ ก.ล.ต. มีบทบาทในการกำหนดนโยบายหลัก โดยให้ความเห็นชอบ ในการ

ออกกฎข้อบังคับที่สำคัญ ๆ ของตลาดหลักทรัพย์ฯ เช่น การรับและเพิกถอนหลักทรัพย์จดทะเบียน และ อัตราค่าธรรมเนียมการซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียน เป็นต้น ในส่วนการดำเนินงานประจำวันของตลาดหลักทรัพย์ฯ คณะกรรมการ ก.ล.ต. ได้มอบหมายให้ตลาดหลักทรัพย์ฯ เป็นผู้ดูแลบุคคลและสถาบันที่เกี่ยวข้องได้เอง หนึ่งเนื่องจากตลาดหลักทรัพย์ฯ เป็นผู้ใกล้ชิดข้อมูลในการซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียน เมื่อมีสภาพการซื้อขายหลักทรัพย์ใด ๆ ผิดไปจากสภาพปกติของตลาดเกิดขึ้น ตลาดหลักทรัพย์ฯ จึงเป็นผู้รับ ผิดชอบในขั้นแรกในการตรวจสอบข้อเท็จจริงและหลักฐานข้อมูลต่าง ๆ เพื่อดำเนินการขั้นต่อไปร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.

4. การเข้าถึงหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ กฎหมายได้ให้ความคุ้มครองผู้ถือหุ้น หรือหลักทรัพย์แปลงสภาพของบริษัทที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ หรือซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ หรือบริษัทมหาชน จำกัด เกี่ยวกับการที่บุคคลหนึ่งจะเข้าครอบงำกิจการนั้น โดย

- 4.1 การเปิดเผยข้อมูลบุคคลที่ได้มาหรือจำหน่ายหลักทรัพย์อันได้แก่ หุ้น ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น หรือหลักทรัพย์ที่อาจแปลงสภาพแห่งสิทธิเป็นหุ้นได้ของบริษัทที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ หรือ ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ หรือบริษัทมหาชน จำกัด ต้องรายงานการเปลี่ยนแปลงการถือหลักทรัพย์ทุกครั้งที่การได้มาซึ่งหลักทรัพย์นั้น มีผลให้บุคคลดังกล่าวถือหุ้นเพิ่มขึ้นจนถึงทุกร้อยละ 5 หรือก้าวข้ามทุกร้อยละ 5 ของจำนวนหลักทรัพย์ที่จำหน่ายหลักทรัพย์ได้แล้วทั้งหมด รวมถึงทุกครั้งที่จำหน่ายหุ้นแล้วมีผลทำให้บุคคลนั้นถือหุ้นลดลงจนถึง ทุกร้อยละ 5 หรือผ่านทุกร้อยละ 5 ของจำนวนหลักทรัพย์ที่จำหน่ายได้ทั้งหมด

- 4.2 การให้ทำคำเสนอซื้อ (tender offer) บุคคลที่ได้หุ้นมาจนถึง หรือก้าวข้ามจุดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอำนาจในการควบคุมกิจการต้องทำคำเสนอซื้อตามกฎหมายเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ถือหลักทรัพย์ทุกรายได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน ในเรื่องโอกาส และราคาที่จะขาย หลักทรัพย์ให้แก่ผู้ที่จะเข้ามาใช้อำนาจในการควบคุมกิจการ โดยผู้ถือหลักทรัพย์เหล่านั้นต้องได้รับข้อมูล และคำแนะนำอย่างเพียงพอในการตัดสินใจด้วย จุดที่ทำให้ถือว่ามี การเปลี่ยนแปลงอำนาจในการควบคุมกิจการซึ่งจะทำให้เกิดภาวะต้องทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์คือ ตั้งแต่ 25% ขึ้นไป

5. การป้องกันการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ กฎหมายได้กำหนดให้การกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ รวมถึงการแพร่ข่าวให้บุคคลใดเข้าใจผิดในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับหลักทรัพย์ การแพร่ข่าวอันเป็นเท็จให้เลื่องลือ การซื้อขายหลักทรัพย์โดยใช้ข้อมูลภายใน และการซื้อขายหลักทรัพย์โดยอำพรางเพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิด หรือในลักษณะต่อเนื่องกันเพื่อชักจูงบุคคลทั่วไป อันเป็นผลทำให้การซื้อขายหลักทรัพย์นั้นผิดไปจากสภาพปกติของตลาด เป็นการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งถือเป็นความผิดทางอาญาโดยตลาดหลักทรัพย์ฯ ถือเป็นด่านแรกที่ทำหน้าที่ติดตามสภาพการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ผิดปกติก่อนส่งเรื่องให้สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ดำเนินการ ทั้งนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน คณะกรรมการ ก.ล.ต. มีอำนาจในการตรวจสอบเกี่ยวกับการกระทำความผิด และรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ก่อนที่จะดำเนินการตามกฎหมายในลักษณะของการเปรียบเทียบปรับหรือกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดี ตามกระบวนการยุติธรรมต่อไป หนึ่ง การตรวจสอบหรือรวบรวมหลักฐานของสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. มิได้จำกัดขอบเขตเฉพาะ

กรณีที่เกิดจากการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์เท่านั้น แต่จะรวมถึงการกระทำอันอาจฝ่าฝืนพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 เรื่องที่ได้รับจากองค์กรอื่น และเรื่องร้องเรียนด้วย

6.4.1.5 บทบาทและภาระหน้าที่ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ในปี พ.ศ. 2515 รัฐบาลได้เข้ามามีบทบาทโดยการแก้ไข "ประกาศคณะปฏิวัติที่ 58 เกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจการค้าที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัย และความเป็นอยู่ของประชาชน" การแก้ไขดังกล่าวส่งผลให้รัฐบาลสามารถกำกับดูแลการดำเนินงานของบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ ซึ่งทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระเบียบและยุติธรรม หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2517 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดให้มีแหล่งกลางสำหรับการซื้อขายหลักทรัพย์ เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ และการระดมเงินทุนในประเทศ ตามมาด้วยการแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับรายได้เพื่อให้สามารถนำเงินออมมาลงทุนในตลาดทุนได้ในปี พ.ศ. 2518 ข้อกำหนดทางกฎหมายต่าง ๆ ได้รับการแก้ไขปรับปรุงจนมีความเหมาะสม และในวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2518 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ชื่อภาษาอังกฤษในขณะนั้นคือ Securities Exchange of Thailand) ได้เปิดการซื้อขายขึ้นอย่างเป็นทางการ และได้เปลี่ยนชื่อภาษาอังกฤษเป็น "The Stock Exchange of Thailand" (SET) เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2534

บทบาทและภาระหน้าที่ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติบทบาทของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยไว้ในเชิงกฎหมายดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียน และพัฒนาระบบต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อขายหลักทรัพย์
2. ดำเนินธุรกิจใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายหลักทรัพย์ เช่น การทำหน้าที่เป็น สำนักหักบัญชี (clearing house) ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ นายทะเบียนหลักทรัพย์ หรือ กิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. การดำเนินธุรกิจอื่น ๆ ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดภาระหน้าที่ หรือพันธกิจ (mission) ในฐานะสถาบันที่มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจ ได้แก่

1. เสริมสร้างการระดมเงินทุนระยะยาวเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
2. จัดให้มีระบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยุติธรรม
3. ค้ำครองผลประโยชน์ของผู้ลงทุน
4. ส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุนโดยรวมของประเทศ

พันธกิจทั้ง 4 ประการข้างต้น ได้ปรากฏเป็นระบบ และการดำเนินการที่สำคัญในปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

การรับหลักทรัพย์จดทะเบียน

หลักทรัพย์ที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้ ต้องเป็นหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์ฯ โดยบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ คือ บริษัทจดทะเบียน ซึ่งเป็นบริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ให้เสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน และได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ฯ รับเข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ โดยบริษัทจดทะเบียนจะต้องมีที่ปรึกษาทางการเงินช่วยในการจัดเตรียมสารสนเทศ ให้คำปรึกษาติดต่อประสานงานกับตลาดหลักทรัพย์ฯ ติดตามผลการดำเนินงาน และร่วมชี้แจงกับบริษัทเป็นระยะเวลา 1 ปี หลังจากเข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนแล้ว หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิจารณาคุณสมบัติของบริษัทที่จะยื่นคำขอเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ประกอบด้วยขนาดของทุนจดทะเบียนชำระแล้ว สัดส่วนการกระจายหุ้น ให้แก่ผู้ถือหุ้นรายย่อย ประวัติการดำเนินงาน กำไรสุทธิ และงบการเงินของบริษัท เป็นต้น

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดตามหลักเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นธุรกิจขนาดใหญ่และมีคุณสมบัติตามที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ กำหนด ส่วนอีกประเภท คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ใหม่ (Market for Alternative Investment หรือ MAI) เป็นธุรกิจขนาดกลาง และขนาดเล็กรวมทั้งธุรกิจใหม่ที่มีศักยภาพในการเติบโต

หลักทรัพย์จดทะเบียนที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ฯ จะต้องเป็นหลักทรัพย์ที่ระบุชื่อผู้ถือ และไม่มีข้อจำกัดในการโอน ทั้งนี้หลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ มีหลายประเภท ได้แก่ หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ หุ้นกู้ หุ้นกู้แปลงสภาพ ใบสำคัญแสดงสิทธิ และหน่วยลงทุน เป็นต้น

การให้บริการระบบการซื้อขายหลักทรัพย์

ในการทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์และให้บริการที่เกี่ยวข้อง ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้พัฒนาและให้บริการระบบการซื้อขายหลักทรัพย์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ (Automated System for the Stock Exchange of Thailand หรือ ASSET) เพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อขายหลักทรัพย์ให้แก่บริษัทสมาชิกและผู้ลงทุน ตลอดจนดูแลให้การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ฯ เป็นไปอย่างมีระเบียบมีสภาพคล่อง และเป็นธรรมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยที่ระบบการซื้อขายหลักทรัพย์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ดังกล่าวจะจับคู่คำสั่งซื้อขายที่ส่งเข้ามาจากบริษัทสมาชิกโดยวิธีอัตโนมัติ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ลำดับของราคา และเวลา (price and time priority) โดยคำสั่งซื้อ/ขายที่มีลำดับราคา และเวลาที่ดีที่สุดจะถูกจับคู่ซื้อขายก่อน หลังจากนั้นระบบจะยืนยันรายการซื้อขายดังกล่าวกลับไปยังบริษัทสมาชิกให้ทราบผลในทันที นอกจากนี้ตลาดหลักทรัพย์ฯ ยังจัดให้มีวิธีการซื้อขายอีกวิธีหนึ่งที่บริษัทสมาชิกผู้ซื้อและผู้ขายตกลงราคากันก่อนได้แล้วจึงให้บริษัทสมาชิกผู้ขายบันทึกรายการซื้อขาย และบริษัทสมาชิกผู้ซื้อเป็นผู้รับรองรายการซื้อขายดังกล่าวผ่านระบบการซื้อขายหรือเรียกว่า วิธี Put-Through

การคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ลงทุน

กำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียน

สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. และตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยข้อมูล⁷ที่สำคัญอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และทันเวลา ซึ่งได้แก่ ข้อมูลงบการเงิน รายงานเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน เป็นต้น เพื่อให้ผู้ลงทุนใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุน โดยสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. กำกับดูแลเรื่องการเปิดเผยข้อมูลงบการเงิน และรายงานเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน รวมทั้งรายงานการถือครองหลักทรัพย์ของผู้บริหาร และตรวจสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียน ในขณะที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ ดูแลการเปิดเผยข้อมูลตามเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการซื้อขายหลักทรัพย์ เช่น การเพิ่มทุน การลดทุน การจ่ายเงินปันผล เป็นต้น รวมทั้งดูแลการปฏิบัติตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ฯ

นอกจากนั้น ตลาดหลักทรัพย์ฯ ส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียน มีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดีโดยกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนทุกบริษัทจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อเป็นเครื่องมือของคณะกรรมการบริษัทในการกำกับดูแลการบริหารงานของฝ่ายจัดการ รวมทั้งได้ออกแนวทางปฏิบัติที่ดีสำหรับคณะกรรมการ และระบบการควบคุมภายในบริษัท เพื่อให้บริษัทจดทะเบียนนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดการกำกับดูแลกิจการที่ดีภายในบริษัท

การกำกับดูแล และตรวจสอบการซื้อขายหลักทรัพย์

เพื่อให้การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ฯ ดำเนินไปอย่างมีระเบียบยุติธรรม และเป็นที่น่าเชื่อถือของนักลงทุน ตลาดหลักทรัพย์ฯ จึงมีหน้าที่ในการกำกับดูแลการซื้อขายหลักทรัพย์ และติดตามเครื่องหมายเพื่อแจ้งให้ผู้ลงทุนทราบถึงการเคลื่อนไหวที่ผิดปกติของหลักทรัพย์

นอกจากนั้น ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้พัฒนาระบบติดตามและตรวจสอบการซื้อขายหลักทรัพย์ด้วยเครื่องมือคอมพิวเตอร์ (Automated Tools for Market Surveillance System : ATOMS) เพื่อช่วยในการติดตามสภาพการซื้อขายหลักทรัพย์ รวมถึงวิเคราะห์และตรวจสอบการซื้อขายหลักทรัพย์ที่มีการเคลื่อนไหวผิดปกติ ซึ่งระบบดังกล่าวจะส่งสัญญาณเตือนความผิดปกติ ทั้งด้านราคา ปริมาณ และยังเป็นระบบฐานข้อมูลที่สนับสนุนการตรวจสอบการซื้อขายผิดปกติที่อาจเข้าข่ายว่าจะมีการกระทำที่ไม่เป็นธรรม เช่น การสร้างราคา (market manipulation) การใช้ข้อมูลภายใน (insider trading) การสร้างข่าว หรือให้ข้อมูลที่ทำให้ผู้ลงทุนเข้าใจผิด (misstatement) เป็นต้น

การกำกับดูแลการปฏิบัติงานของบริษัทสมาชิก

ตลาดหลักทรัพย์ฯ กำกับดูแลการปฏิบัติงานของบริษัทสมาชิก โดยการกำหนดระเบียบข้อบังคับในซื้อขายหลักทรัพย์ของลูกค้าที่บริษัทสมาชิกต้องถือปฏิบัติ ได้แก่ การซื้อขายหลักทรัพย์ด้วยเงินสด การซื้อขายหลักทรัพย์ประเภทมารีจิ้น การขายหลักทรัพย์โดยไม่มีหลักทรัพย์ในครอบครอง การเรียกเก็บ ค่าธรรมเนียมในการปฏิบัติหน้าที่เป็นนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งปัจจุบันเป็นอัตราค่าที่ระหว่างผู้ลงทุน และบริษัทสมาชิก ตลอดจนกำหนดจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานของบริษัทสมาชิก ได้แก่ ความซื่อสัตย์ในวิชาชีพ ทักษะ ความเอาใจใส่ และความรอบคอบ หลักปฏิบัติทั่วไปในธุรกิจข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้า ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ การรักษาทรัพย์สินของลูกค้า เป็นต้น

⁷ ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้พัฒนาระบบ Electronic Listed Company Information Disclosure (ELCID) เพื่อให้บริษัทจดทะเบียนส่งข่าวสารไปยังผู้ลงทุนได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้อง

⁸ ตลาดหลักทรัพย์ฯ จะขึ้นเครื่องหมายต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องหมาย NP (Notice Pending) เพื่อแสดงว่าบริษัทจดทะเบียนไม่ได้ส่ง และเผยแพร่ตามกำหนดเวลา แต่ไม่เกินกว่า 5 วันทำการ หรืออยู่ระหว่างรอข้อมูลข่าวสาร / คำชี้แจงจากบริษัทจดทะเบียน และ NR (Notice Received) เพื่อแสดงว่าตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้รับแจ้ง ข้อมูล และได้ทำการเผยแพร่โดยทั่วกันแล้ว เป็นต้น เพื่อให้ผู้ลงทุนทราบเกี่ยวกับความผิดปกติในการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญ

นอกจากนี้ ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้ติดตามดูแลการปฏิบัติงานของบริษัทสมาชิกให้เป็นไปตามข้อบังคับ และมาตรฐานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ รวมทั้งกำหนดบทลงโทษต่าง ๆ ไว้สำหรับลงโทษบริษัทสมาชิกที่กระทำการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตาม

การเผยแพร่ข้อมูล และให้บริการสารสนเทศ

หน้าที่หลักอีกประการหนึ่งของตลาดหลักทรัพย์ฯ คือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และให้บริการระบบสารสนเทศรูปแบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในหลักทรัพย์ให้แก่ผู้ลงทุน ผู้ใช้ข้อมูล และประชาชนทั่วไปอย่างแพร่หลายทั่วถึง และทันเวลาทั้งข้อมูลการซื้อขายหลักทรัพย์ ข้อมูลข่าวสารบริษัทจดทะเบียน และข้อมูลข่าวสารตลาดหลักทรัพย์ฯ ทั้งนี้ผู้ลงทุนสามารถจะติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ทั้งในรูปแบบเอกสารสิ่งพิมพ์ และระบบข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์ฯ ที่จัดไว้ให้บริการแก่ผู้สนใจ

การส่งเสริมความรู้ให้แก่ผู้ลงทุน และผู้ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจหลักทรัพย์

ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้ดำเนินกิจกรรมด้านการส่งเสริมความรู้ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งของการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน โดยจัดการอบรมสัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับตลาดทุนการลงทุนในหลักทรัพย์ การดำเนินงาน และพัฒนาการต่าง ๆ ของธุรกิจหลักทรัพย์ให้แก่ผู้ลงทุน บุคลากรของผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในธุรกิจหลักทรัพย์ ตลอดจนผู้สนใจทั่วไปเป็นระยะ ๆ มาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนจัดการอบรมให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจ การเงิน ตลาดทุน และพัฒนาการใหม่ ๆ ให้แก่อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศ สนับสนุนตำราทางวิชาการ และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ให้แก่สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ

นอกจากนั้น ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาความรู้ และทักษะของบุคลากรในธุรกิจหลักทรัพย์อย่างเป็นระบบ จึงได้จัดตั้งสถาบันพัฒนาบุคลากรธุรกิจหลักทรัพย์ (Thailand Securities Institute หรือ TSI) ขึ้น เมื่อ ปี 2543 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสถาบันฝึกอบรมที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ยิ่งไปกว่านั้น ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้ร่วมมือกับ Junior Achievement International (JAI) ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเยาวชนนานาชาติในสหรัฐอเมริกา ดำเนินการพัฒนาเยาวชน SET Junior Achievement Thailand (SET-JAT) เพื่อปลูกฝังและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจพื้นฐานด้านเศรษฐศาสตร์ กติกาการดำเนินธุรกิจ การวางแผนการใช้เงิน การสร้างวินัยการออม และการลงทุนให้แก่เยาวชนไทย เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เยาวชนไทยสำหรับการออม การลงทุน และการประกอบวิชาชีพในอนาคต

แต่ต่อมาเมื่อปี 2547 ทางสถาบันพัฒนาบุคลากรธุรกิจหลักทรัพย์ได้เปลี่ยนชื่อเดิมเป็น สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน (TSI) และได้จัดให้ SET Junior Achievement Thailand (SET-JAT) เป็นโครงการหนึ่งในสถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุนภายใต้ชื่อ โครงการพัฒนาความรู้เยาวชน (youth education project) ซึ่งได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ในด้านการเงินและการลงทุน ให้แก่เยาวชน ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และสำหรับการพัฒนาความรู้ในระดับอุดมศึกษานั้น ทางสถาบันฯ ได้ดำเนินการภายใต้โครงการพัฒนาความรู้ระดับอุดมศึกษา (university education project) เพื่อเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจทางด้านตลาดทุนให้แก่นักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย โดยสำหรับประชาชนทั่วไปหรือนักลงทุนนั้น ทางสถาบันฯ ได้ส่งเสริม ความเข้าใจและความสามารถในการบริหารการเงินส่วนบุคคล และเสริมสร้างพื้นฐานความรู้ที่ดีเพื่อใช้ในการตัดสินใจลงทุนต่อไป ซึ่งดำเนินการภายใต้โครงการพัฒนาความรู้ผู้ลงทุน

เอกสารอ้างอิง

(investor education project) และนอกเหนือจากนั้น สถาบันฯ ได้มีโครงการพัฒนาความรู้ผู้ประกอบการวิชาชีพ (professional education project) เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพแก่บุคลากร ในธุรกิจหลักทรัพย์ทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็น เจ้าหน้าที่การตลาด เจ้าหน้าที่วิเคราะห์หลักทรัพย์ ผู้ ให้คำแนะนำหลักทรัพย์ และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการต่างๆ โดยยึดหลักความมีจริยธรรมควบคู่กับความเป็นมืออาชีพในการให้บริการแก่ผู้ลงทุน

6.4.1.6 บทบาทของศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้ไทย

ศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้ไทยจัดตั้งขึ้น เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของข้อมูล การสร้างมาตรฐานในตลาดตราสารหนี้ รวมถึงการให้บริการด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสภาพคล่องในการซื้อขายตราสารหนี้ ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่กลางปี 2537

สมาคมบริษัทหลักทรัพย์ (ASCO) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาตลาดรองตราสารหนี้ ซึ่งได้เสนอให้มีการจัดตั้ง **ชมรมผู้ค้าตราสารหนี้ (Bond Dealers Club)** ขึ้น โดยเปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2537 ภายใต้โครงสร้างของสมาคมบริษัทหลักทรัพย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐานของการซื้อขายตราสารหนี้ระหว่างผู้ค้าตราสารหนี้ในตลาดรอง การจัดตั้งชมรมผู้ค้าตราสารหนี้ นับเป็นก้าวสำคัญของการพัฒนาตลาดตราสารหนี้ไทย เพราะได้ทำหน้าที่เป็นแกนนำในการพัฒนาตลาดตราสารหนี้ไทย และมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความสนใจต่อการพัฒนาตลาดตราสารหนี้ไทยอย่างจริงจัง

ในปี 2540 ชมรมผู้ค้าตราสารหนี้ได้ปรับโครงสร้างองค์กร โดยจดทะเบียนเป็น **ศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้ไทย (The Thai Bond Dealing Centre หรือ Thai BDC)** ภายใต้ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ทั้งนี้ เพื่อให้มีความสามารถในการดำเนินงานพัฒนาตลาดตราสารหนี้ได้อย่างครบถ้วน และสอดคล้องกับโครงสร้างของสมาชิกที่ประกอบไปด้วยทั้งบริษัทหลักทรัพย์ และธนาคารพาณิชย์ ตลอดจนเพื่อพัฒนาเป็นองค์กรกำกับดูแลตนเองที่สมบูรณ์ (self regulatory organization / SRO) ในอนาคต

การจัดตั้งศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้ไทย

มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อเป็นองค์กรกลางในการสร้างระบบมาตรฐานของการซื้อขายตราสารหนี้ และเพื่อให้การซื้อขายตราสารหนี้ในระบบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีเสถียรภาพ และมีความยุติธรรม
2. เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรกำกับดูแลตนเอง (self regulatory organization : SRO) ที่สมบูรณ์ รวมถึงเพื่อส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานอันดีของการประกอบธุรกิจ การค้าตราสารหนี้
3. เพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ของสมาชิกโดยเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาตลาดรองการค้าตราสารหนี้ อันมีผลต่อการพัฒนาตลาดทุนระยะยาวของประเทศโดยรวม

บทบาท หน้าที่ ของศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้ไทย

1. ให้บริการ และเป็นศูนย์กลางข้อมูลในตลาดตราสารหนี้ (market facilities)
 - การรับขึ้นทะเบียนตราสารหนี้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ความโปร่งใสในการเปิดเผย ติดตาม และตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตราสารหนี้ และผู้ออกตราสารหนี้ ศูนย์ซื้อขายฯ รับขึ้นทะเบียนตรา

สารหนี้ที่ไม่ขัดต่อข้อกำหนดตาม พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 และมีมูลค่าการออกไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาท ทั้งนี้ตราสารหนี้ที่ออกโดยภาครัฐทุกกลุ่ม เช่น พันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรรัฐวิสาหกิจ ตั๋วเงินคลัง จะขึ้นทะเบียนที่ศูนย์ซื้อขายฯ โดยอัตโนมัติ ส่วนหุ้นกู้ภาคเอกชนจะขึ้นทะเบียนตามความสมัครใจของผู้ออกหุ้นกู้

- การให้บริการข้อมูลตราสารหนี้ “*Thai BDC Bond Information Service (BIS)*” เพื่อเป็นสื่อกลางในการรวบรวม และเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ ในตลาดตราสารหนี้ ผ่านทาง www.thaibdc.or.th
2. **การกำหนดวิธีปฏิบัติ และมาตรฐานต่าง ๆ ของตลาดตราสารหนี้ (Market Convention / Standard)** เพื่อให้สมาชิกและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องดำเนินธุรกรรมโดยมีมาตรฐานเดียวกันศูนย์ซื้อขายฯ ได้กำหนดมาตรฐานต่าง ๆ ที่ใช้ในตลาดตราสารหนี้
 3. **การพัฒนาตลาดตราสารหนี้ (market development)** เพื่อสนับสนุนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของตลาดตราสารหนี้ ศูนย์ซื้อขายฯ ได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการซื้อขายตราสารหนี้ เช่น การพัฒนาระบบการซื้อขายตราสารหนี้ทางอิเล็กทรอนิกส์ (*fixed-income electronic trading platform*) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และอำนวยความสะดวกในการซื้อขายตราสารหนี้ระหว่างสถาบันการเงิน และเป็นการพัฒนาเพื่อรองรับนวัตกรรมทางการเงินประเภทใหม่ ๆ โดยอยู่ระหว่างดำเนินการจัดหาระบบการค้า ตราสารหนี้ที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งคาดว่าจะเริ่มได้ในปี 2002
 4. **การเป็นองค์กรกำกับดูแลตนเอง (SRO function)** ศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้ไทยได้ดำเนินงานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาเป็นองค์กรกำกับดูแลตนเองที่สมบูรณ์ในอนาคต การดำเนินงานประกอบด้วย
 - การกำหนดจรรยาบรรณและข้อพึงปฏิบัติในตลาด ตราสารหนี้ (ethics & code of conduct) รวมถึงการกำหนดกระบวนการพิจารณาความผิด และการกำหนดบทลงโทษ
 - การตรวจสอบรายงานและเผยแพร่ข้อมูลการซื้อขายตราสารหนี้ สำนักงาน ก.ล.ต. ได้กำหนดให้บริษัทหลักทรัพย์ทุกแห่งรายงานข้อมูลการซื้อขายตราสารหนี้มายังศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้ไทย เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของข้อมูล และความโปร่งใสของตลาดตราสารหนี้มากขึ้น ศูนย์ซื้อขายฯ ทำหน้าที่รวบรวม ประมวลผล และตรวจสอบข้อมูลการซื้อขาย และนำข้อมูลการซื้อขายออกเผยแพร่ทุกสิ้นวันเพื่อรายงานภาวะตลาด และใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการลงทุน

6.4.2 บทบาทของสมาคมที่เกี่ยวข้องกับตลาดการเงิน

6.4.2.1 สมาคมบริษัทหลักทรัพย์ (Association of Securities Companies หรือ ASCO)

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

สมาคมมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาสู่การเป็นองค์กรที่กำกับดูแลตนเอง พัฒนากฎระเบียบและจรรยาบรรณเพื่อกำหนดแนวทางการติดตามดูแลกิจกรรมของสมาชิก สนับสนุนบริการด้านเสริมสภาพคล่องในตลาดทุนและพัฒนาธุรกิจหลักทรัพย์โดยรวม ซึ่งล้วนดำเนินไปบนพื้นฐานที่เอื้อประโยชน์ต่อมวลสมาชิก สอดประสานกับบทบาทของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตราสาร และธุรกรรมใหม่ๆ ในตลาดทุนไทย

บทบาทของสมาคม

สมาคมมีบทบาทในการก่อตั้งองค์กรต่างๆ เพื่อสนับสนุนการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ของบริษัทสมาชิกโดยต่อเนื่อง ในปี 2537 สมาคมได้ก่อตั้งสถาบันฝึกอบรม (ASCO training institute) โดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ด้วยการเตรียมความพร้อมเพื่อดำเนินงานในธุรกิจหลักทรัพย์ และเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจด้านหลักทรัพย์ต่อสาธารณชน นอกจากนี้ ยังได้จัดตั้งชมรมผู้ค้าตราสารหนี้ (bond dealers club) ขึ้นเพื่อเป็นองค์กรกลางในการสร้างระบบมาตรฐานของการประกอบธุรกิจการค้าตราสารหนี้ ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาตลาดเงินของประเทศโดยรวมต่อไปในอนาคต ในปี 2538 เพื่อเป็นการขยายตลาดทุนไทยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น สมาคมได้จัดตั้งศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์กรุงเทพ (Bangkok stock dealing center) ขึ้นเพื่อประโยชน์ที่จะช่วยให้บริษัทขนาดเล็ก และขนาดกลางสามารถระดมทุนเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนากิจการให้มีประสิทธิภาพ และต่อมาในปี 2539 ก็ได้มีการจัดตั้งบริษัทหลักทรัพย์เพื่อธุรกิจหลักทรัพย์ จำกัด (TSFC securities limited) ขึ้นเพื่อช่วยเสริมสภาพคล่องของการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ในประเทศไทย

ในการพัฒนาตามแนวทางขององค์กรกำกับดูแลตนเอง (self regulatory organization) สมาคมได้กำหนดจรรยาบรรณของการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์สำหรับบริษัทสมาชิก และดูแลในเรื่องมาตรฐานการทำงานของบุคลากรในสายงานด้านการตลาดหลักทรัพย์ ขณะเดียวกันก็ได้จัดตั้งชมรมวณิชธนกิจ (investment banking club) และชมรมผู้ดูแลการปฏิบัติงานด้านหลักทรัพย์ (compliance club) ขึ้นในปี 2539 และ 2540 ตามลำดับ เพื่อให้การทำงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพไปสู่มาตรฐานสากล และในปี 2542 นี้ สมาคมได้ก่อตั้ง “ชมรมเทคโนโลยีสารสนเทศ” ขึ้นเพื่อรองรับการพัฒนาของธุรกิจหลักทรัพย์ที่กำลังก้าวไปสู่แนวทางการประกอบธุรกิจในเชิง E-Commerce เพื่อร่วมสร้างความเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพให้แก่ตลาดทุน และระบบเศรษฐกิจไทยโดยรวม

6.4.2.2 สมาคมบริษัทจัดการลงทุน (Association of Investment Management Companies หรือ AIMC)

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

1. เป็นศูนย์รวมของบริษัทที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจจัดการลงทุน
2. ส่งเสริม และพัฒนาธุรกิจจัดการลงทุนให้เจริญก้าวหน้ารวมทั้งคุ้มครองป้องกันและพิทักษ์ธุรกิจจัดการลงทุนโดยเคร่งครัด
3. ส่งเสริม และพัฒนามาตรฐานอันดีในการประกอบธุรกิจจัดการลงทุนเพื่อประโยชน์ของบริษัทสมาชิก และประชาชนทั่วไปในวงกว้าง

4. ส่งเสริม และสนับสนุนการออมทรัพย์ของประชาชน เพื่อก่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเงินของประเทศโดยรวม
5. ให้ความร่วมมือกับหน่วยราชการ และ /หรือองค์กร และ/หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ/หรือมีหน้าที่ควบคุมและ/หรือกำกับดูแลธุรกิจประเภทการจัดการลงทุนในการออกระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลัก
6. ทรัพย์สินทุกประเภท ไม่จำกัดเฉพาะการจัดการลงทุน
7. ให้ความร่วมมือกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ ตลาดซื้อขายล่วงหน้า หรือแหล่งกลางในการซื้อขายหลักทรัพย์ หรือทรัพย์สินอื่นใด บริษัทจดทะเบียน บริษัทรับอนุญาต หน่วยงานหรือสถาบันใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาธุรกิจหลักหลักทรัพย์ทุกประเภทไม่จำกัดเฉพาะการจัดการลงทุน
8. ประสานความร่วมมือระหว่างบริษัทสมาชิกในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับธุรกิจจัดการลงทุน รวมทั้งการประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างบริษัทสมาชิก หรือระหว่างบริษัทสมาชิกกับบุคคลภายนอกอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการประกอบธุรกิจจัดการลงทุน
9. ทำความตกลง และวางระเบียบข้อบังคับ หรือจรรยาบรรณให้บริษัทสมาชิกปฏิบัติ หรือดเว้นการปฏิบัติ ตลอดจนควบคุมดูแลบริษัทสมาชิกให้ปฏิบัติ หรือดเว้นการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ และจรรยาบรรณในการประกอบธุรกิจจัดการลงทุนที่ทางสมาคมบริษัทจัดการลงทุนได้กำหนดขึ้น เพื่อให้การประกอบธุรกิจจัดการลงทุนดำเนินไปด้วยความมีระเบียบเรียบร้อย
9. ส่งเสริมการศึกษาวิจัย และการเผยแพร่ทางวิชาการ ข่าวสาร ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ธุรกิจหลักหลักทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการลงทุนเพื่อประโยชน์ของบริษัทสมาชิก และประชาชนทั่วไป
10. ส่งเสริมความสามัคคี ความร่วมมือ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ระหว่างบริษัทสมาชิก
11. บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ และกระทำการกิจการอื่นใดที่จำเป็นและสมควร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ของสมาคมบริษัทจัดการลงทุน

บทบาทของสมาคม

ในปัจจุบันสมาคมบริษัทจัดการลงทุนประกอบด้วยบริษัทสมาชิก 3 กลุ่มธุรกิจ คือ กลุ่มธุรกิจกองทุนรวม กลุ่มธุรกิจกองทุนส่วนบุคคล และกลุ่มธุรกิจกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

ทั้งนี้ แต่ละกลุ่มธุรกิจจะมีคณะกรรมการกลุ่มธุรกิจทำหน้าที่บริหารกิจการของกลุ่มธุรกิจให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มธุรกิจ และดูแลบริษัทสมาชิกในกลุ่มธุรกิจ ให้มีจรรยาบรรณในการประกอบธุรกิจ นอกจากนี้ คณะกรรมการแต่ละกลุ่มธุรกิจจะเลือกตั้งผู้แทนจากคณะกรรมการกลุ่มธุรกิจเข้าดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการของสมาคมบริษัทจัดการลงทุนเพื่อบริหารกิจการโดยรวมของสมาคมบริษัทจัดการลงทุนด้วย

6.4.2.3 สมาคมบริษัทจดทะเบียน (Listed Companies Association)

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

วัตถุประสงค์หลักของสมาคมบริษัทจดทะเบียน คือ เป็นตัวกลางในการติดต่อประสานงานระหว่างบริษัทสมาชิกกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความร่วมมือในการดำเนินงานอันเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างบรรยากาศการลงทุน และการพัฒนาตลาดทุนของประเทศไทย หรือต่อบริษัทสมาชิกตลอดจนผู้

ถือหลักทรัพย์ของบริษัทสมาชิก รวมทั้งเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่บริษัทสมาชิกจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด และเป็นตัวกลางชี้แจงปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ตลอดจนเสนอแนะข้อคิดเห็นในการที่จะปรับปรุงแก้ไข (จากมุมมองของผู้ปฏิบัติ) ต่อตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดประโยชน์

บทบาทของสมาคม

1. ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือ และสนับสนุนงานของบริษัทจดทะเบียน เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจในประเทศในปัจจุบันยังไม่ฟื้นตัว ผลประกอบการของบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ยังไม่สู้ดีนัก ประกอบกับสภาวะการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยประสบความ ตกต่ำอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน สมาคมบริษัทจดทะเบียนได้พิจารณาเห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พิจารณามาตรการต่าง ๆ ออกมาช่วยให้บริษัทจดทะเบียนสามารถฟื้นฝ่าอุปสรรคที่ได้รับต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน
2. การอบรมเพิ่มเติมความรู้แก่สมาชิก
3. การเผยแพร่ข้อมูลให้บริษัทสมาชิก สมาคมบริษัทหลักทรัพย์จดทะเบียนได้ส่งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานให้สมาชิกทราบถึงความเปลี่ยนแปลง หรือข้อมูลในตลาดหลักทรัพย์ฯ และสำนักงาน ก.ล.ต. เปลี่ยนแปลงให้สมาชิกทราบอีกด้วย

6.4.2.4 สมาคมธนาคารไทย (The Thai Bankers' Association)

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

1. ส่งเสริมกิจกรรมการธนาคารไทย
2. สนับสนุนและช่วยเหลือสมาชิก แก้ไขอุปสรรคขัดข้องต่างๆ รวมทั้งเจรจาทำความเข้าใจกับบุคคลภายนอกเพื่อประโยชน์ร่วมกัน สอดส่อง และติดตามความเคลื่อนไหวของตลาดการค้าทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่การค้า การเงิน และเศรษฐกิจ
3. ทำความตกลง หรือวางระเบียบให้สมาชิกปฏิบัติ หรืองดเว้นการปฏิบัติ เพื่อให้การประกอบกิจการธนาคารได้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
4. ส่งเสริมการศึกษาและส่งเสริมให้มีการค้นคว้าทางวิชาการ และเผยแพร่วิทยากรต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการธนาคาร และการพาณิชย์
5. ทำการค้นคว้า และวิจัยเกี่ยวกับการประกอบกิจการของธนาคาร แลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความรู้ในทางวิชาการ ตลอดจนข่าวสาร การเงิน และเศรษฐกิจ
6. ขอสถิติ หรือเอกสาร หรือข้อความใด ๆ จากสมาชิกด้วยความยินยอมของสมาชิก
7. ร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมการค้า อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงิน หรือธุรกิจอื่นใดในทางเศรษฐกิจ

8. เสนอความคิดเห็นในด้านการเงิน การธนาคาร การคลัง และเศรษฐกิจต่อหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องและสถาบันอื่น ๆ
9. ติดต่อกับสถาบันการเงิน สมาคมการค้า สมาคมธนาคาร และสถาบันอื่น ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ
10. ทำกิจการอื่น ๆ ที่เห็นว่าจำเป็น และสมควร เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวข้างต้นภายในขอบเขตแห่งพระราชบัญญัติสมาคมการค้า
ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ทุกประการไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง

บทบาทของสมาคม

แต่เดิม สมาคมทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ประสานงานด้านธุรการเป็นส่วนใหญ่ ภารกิจบางอย่างของสมาคมฯ จึงจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากธนาคารสมาชิกให้ช่วยมอบหมายให้บุคคลากรที่เหมาะสมกับเรื่องนั้น ๆ เป็นผู้แทนของสมาคมฯ เข้าร่วมประชุมหรือดำเนินการแทน ทำให้ภารกิจหลายอย่างกระจายไปตามธนาคารต่าง ๆ ที่รับมอบงานนั้น จึงยากต่อการติดตามและขาดความต่อเนื่อง ในปี 2538 คณะกรรมการบริหารของสมาคมได้มีมติเห็นชอบให้ปรับโครงสร้างและบทบาทใหม่ ภายใต้โครงสร้างที่ปรับปรุงใหม่นี้ สมาคมจะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางคอยประสานงานในด้านวิชาการและการกิจการที่สำคัญ ๆ กับหน่วยงานภายนอก แล้วแจ้งข่าวสารนั้น ๆ ให้ธนาคารสมาชิกทราบเพื่อนำไปปฏิบัติต่อไป

บทบาทของสมาคมฯ ที่สำคัญในช่วงปีที่ผ่านมา จำแนกได้เป็น 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ความร่วมมือของธนาคารสมาชิก
2. ความร่วมมือกับภาครัฐบาล
3. ความร่วมมือกับภาคเอกชน

6.4.2.5 สมาคมนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ (Securities Analysts Association หรือ SAA)

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

สมาคมนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ เป็นองค์กรไม่แสวงผลกำไร มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างมาตรฐาน และพัฒนาคุณภาพ และจรรยาบรรณของนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ รวมถึงสนับสนุนการพัฒนากิจการตลาดหลักทรัพย์ และธุรกิจหลักทรัพย์ เพื่อความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศ

บทบาทของสมาคม

สมาคมมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาหลายหลักสูตร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ประการหนึ่งของสมาคม คือ ส่งเสริมการศึกษา และพัฒนาวิชาการด้านการวิเคราะห์หลักทรัพย์และการเงิน เพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานของนักวิเคราะห์ไทยให้เทียบเท่าระดับสากล

1. โครงการ CISA และ CIAA

ในตอนต้น หลักสูตรหลักของสมาคม คือ certified investment and securities analyst หรือ CISA ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ให้นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ ผู้บริหารกองทุน ฝ่ายสินเชื่อปรับโครงสร้างหนี้ ผู้กำกับดูแลสถาบันการเงิน สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และผู้วิเคราะห์ หรือบริหารกองทุนของบริษัทจัดการกองทุน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และที่ปรึกษาการลงทุน มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับ และสร้างความมั่นใจแก่นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ

โครงการ CISA มีเนื้อหาหลักสูตรใกล้เคียงกับ Chartered Financial Analyst หรือ CFA ของ Association for Investment Management and Research (AIMR) ซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น Chartered Financial Analyst Institute (CFA Institute) ทั้งนี้ มีเนื้อหาเพิ่มเติมในด้านกฎหมายไทย แต่ต่อมาเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2547 ทางสมาคมนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ได้ลงนามบันทึกความเข้าใจ (memorandum of understanding หรือ MoU) กับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อส่งมอบหลักสูตร CISA ให้แก่สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน (TSI) เป็นผู้ดำเนิน การจัดอบรมและทดสอบหลักสูตรนี้แทนสมาคมฯ ต่อไป

สำหรับโครงการ The Certified International Investments Analyst หรือ CIIA เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สอบมีความรู้ความสามารถทั้งในด้านธุรกิจวิเคราะห์การเงินการลงทุน และความรู้เกี่ยวกับตลาดภายในของแต่ละประเทศที่ตนทำงานอยู่ โครงการ CIIA นี้ได้รับการแปลในหลายภาษาหลักและพัฒนาขึ้นโดยความร่วมมือจากประเทศสมาชิกของ European Federation of Financial Analysts Societies 19 ประเทศ และประเทศสมาชิกของ ASAF 12 ประเทศ

2. โครงการอบรมและสัมมนา
3. โครงการอบรมภายใน
4. โครงการพบปะผู้บริหาร

โครงการนี้ สมาคมจัดขึ้นสำหรับสมาชิกสามัญประเภทนิติบุคคล และบุคคลธรรมดาเท่านั้น โดยไม่มีค่าใช้จ่าย มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกได้พบปะพูดคุย และสอบถามผู้บริหารระดับสูง CEO และ CFO ของบริษัทจดทะเบียนเกี่ยวกับนโยบาย กลยุทธ์และผลการดำเนินงาน สมาคมจะนำส่งคำถามจากสมาชิกที่เข้าร่วมให้กับผู้บริหารของบริษัทล่วงหน้า เพื่อใช้เป็นแนวทางของการประชุม และเพื่อให้สมาชิกได้รับประโยชน์จากโอกาสนี้อย่างเต็มที่

6.4.2.6 สมาคมประกันชีวิตไทย

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง และบทบาทสำคัญ

1. ประสานงานอย่างใกล้ชิด และสนับสนุนส่งเสริมความร่วมมือ และความสัมพันธ์อันดีระหว่างบริษัทประกันชีวิต ตลอดจนองค์กรสถาบัน และบุคคล ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ
2. กระทำการต่าง ๆ ในฐานะเป็นตัวแทนรักษาผลประโยชน์ของผู้เอาประกันภัย และบริษัทประกันชีวิต ติดตามและผลักดันพัฒนาการต่าง ๆ ในทางด้านกฎหมาย ที่อาจจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของผู้เอาประกันภัย และบริษัทประกันชีวิตประสานงาน และร่วมมือกับรัฐบาล ตลอดจนเสนอความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อภาคราชการ และสถาบันที่เกี่ยวข้อง ให้เจริญก้าวหน้า
3. พัฒนารูปแบบการดำเนินการ และการปฏิบัติของธุรกิจประกันชีวิตทั้งระบบจัดทำมาตรฐาน
4. จรรยาบรรณการปฏิบัติงาน และดูแลให้สมาชิกปฏิบัติ หรือดเว้นการปฏิบัติให้เป็นไปตามจรรยาบรรณดังกล่าว เพื่อให้ธุรกิจประกันชีวิตดำเนินไปอย่างมีระเบียบแบบแผนที่ถูกต้อง และอยู่ ในความเชื่อถือศรัทธาของประชาชน และเพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้ภาคธุรกิจประกันภัยมีการควบคุมดูแลกันเอง (self regulation) ให้มากยิ่งขึ้น

5. จัดให้มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวิชาการการสำรวจตรวจสอบ และศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องที่เกี่ยวกับธุรกิจประกันชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นสถาบันการเงิน และการออมเพื่อนำออกปฏิบัติ และเผยแพร่ในระหว่างบริษัทสมาชิก
5. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้บริโภค และธุรกิจประกันชีวิต และกิจกรรมอื่น ๆ โดยทั่วไปที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้มีการ ปฏิบัติ และการดำเนินการที่ถูกต้องยุติธรรมเกิดขึ้นในวงการธุรกิจประกันชีวิตทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ของผู้เอาประกันภัย
6. กิจกรรมที่สนับสนุนส่งเสริมการศึกษา เช่น ให้การสนับสนุน และร่วมมือกับสถาบันการศึกษา เพื่อส่งเสริมการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสถาบันศึกษาทุกระดับ การร่วมพัฒนาหลักสูตรการศึกษา การพัฒนา และผลิตตำราที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาการประกันชีวิต การจัดพิมพ์เอกสารทางวิชาการ หรือเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการ ความเคลื่อนไหวและกิจกรรมต่าง ๆ ของธุรกิจประกันชีวิต
7. การประชาสัมพันธ์ธุรกิจประกันชีวิต เพื่อให้ประชาชนทั่วไปตระหนัก เข้าใจ และเห็นคุณประโยชน์ของการประกันชีวิตมากยิ่งขึ้น
8. กิจกรรมอื่น ๆ ที่พิจารณาเห็นว่าจะช่วยสร้างภาพพจน์ที่ดีให้เกิดแก่ธุรกิจประกันชีวิตโดยส่วนร่วม และเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสมาคมประกันชีวิตไทย

6.4.2.7 สมาคมนักบัญชี และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (The Institute of Certified Accountants and Auditors of Thailand)

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

สมาคมนักบัญชี และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์แห่งข้อบังคับสมาคมดังนี้

1. ส่งเสริมความสามัคคี และผดุงเกียรติของสมาชิก
2. ส่งเสริมเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนความรู้ ทางการบัญชี และวิชาการอื่น ๆ
3. ส่งเสริมวิชาชีพทางการบัญชีให้มีมาตรฐาน
4. ให้ความช่วยเหลือ และอนุเคราะห์แก่บรรดาสมาชิกของสมาคม
5. ให้ความร่วมมือ และส่งเสริมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ทั่วไป (ทั้งนี้ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง)

บทบาทของสมาคม

สมาคมนักบัญชี และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยมีเป้าหมาย และแผนการดำเนินงานในปัจจุบันดังต่อไปนี้

1. การเตรียมความพร้อมของสมาคมเพื่อรองรับ พ .ร.บ. วิชาชีพบัญชี โดยการจัดทำแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนทั้งใน ระยะสั้นและระยะยาวซึ่งหมายรวมถึงการจัดโครงสร้างการบริหารงาน และ จัดเตรียมบุคลากรที่มีคุณภาพ เพื่อดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. เพิ่มบทบาทของสมาคมในฐานะผู้นำในองค์กรวิชาชีพระหว่างประเทศ โดยพยายามผลักดันให้มีผู้แทนสมาคมร่วมเป็นกรรมการในองค์กรวิชาชีพระหว่างประเทศต่าง ๆ อาทิ IFAC, IASC, CAPA และ AFA เป็นต้น
3. เผยแพร่และประชาสัมพันธ์บทบาทของสมาคมสู่สาธารณชนอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นการเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพบัญชีให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยอาจใช้สื่อการสอน และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการดำเนินการ
4. จัดทำฐานข้อมูลด้านหลักสูตรและวิทยากร เพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาชีพบัญชี ให้มีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกัน โดยการพัฒนาและจัดทำสื่อการสอนวิชาการบัญชี โดยใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ในรูปแบบวีดิโอเทป ซีดีรอม เป็นต้น
5. เพิ่มบทบาทที่ชัดเจนมากขึ้นในการพัฒนา หรือให้คำแนะนำกับธุรกิจ SMEs ซึ่งเป็นฐานธุรกิจที่สำคัญ ปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพในหลาย ๆ ด้าน เช่น การบัญชี การจัดการ รวมทั้งด้านคอมพิวเตอร์
6. พัฒนา และปรับปรุง Homepage ของสมาคมเพื่อใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์และรับฟังความคิดเห็นจากผู้ประกอบวิชาชีพ และผู้สนใจมากขึ้น
7. ควรประสานความร่วมมือกับภาครัฐ และเอกชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานวิชาชีพบัญชีมีคุณภาพ และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน
8. ดำเนินการเพิ่มบทบาทหรือร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการควบคุม คุณภาพงบการเงิน และผู้ประกอบวิชาชีพ (enforcement) ทันทีในช่วงเวลาของการรอกฎหมายมีผลบังคับใช้

6.4.2.8 สมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย (Thai Investor Association)

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

1. ส่งเสริมความรู้ และเผยแพร่ข่าวสารแก่ผู้ลงทุน
2. ร่วมมือ และประสานงานกับองค์กรอื่นเพื่อส่งเสริมการลงทุน
3. ร่วมมือในการรักษาสิทธิอันชอบธรรมของผู้ลงทุน
4. ให้ความร่วมมือในการส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุนส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในหมู่สมาชิก

บทบาทของสมาคม

บทบาทของสมาคมในปัจจุบันยังคงดำเนินไปตามเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของผู้ก่อตั้ง โดยเน้นในบทบาทในการให้ความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักทรัพย์แก่สมาชิก และผู้ลงทุนทั่วไป ทั้งนี้เนื่องจากเห็นว่าผู้ลงทุนส่วนบุคคลหรือที่เรียกว่าผู้ลงทุนรายย่อยเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาตลาดทุน การได้รับความรู้ตามหลักวิชาการที่ถูกต้องจะช่วยให้ผู้ลงทุนสามารถปกป้องผลประโยชน์ของตนเองได้

การอบรมวิเคราะห์หลักทรัพย์ของสมาคมเป็นการ อบรมในลักษณะโครงการศึกษาต่อเนื่องโดยร่วมกับองค์กรอื่น เช่น สถาบันวิจัยของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ และสมาคมนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งโครงการนี้ได้ทำติดต่อกันมาตลอดโดยผู้ลงทุนให้ความสนใจเกินความคาดหมาย แสดงให้เห็นถึงความตื่นตัวของผู้ลงทุนที่ต้องการจะเรียนรู้

นอกจากการให้ความรู้ในลักษณะของการอบรมแล้ว สมาคมยังมีกิจกรรมพิเศษเพื่อช่วยเพิ่มพูนทักษะแก่ผู้ลงทุนคือ การสัมมนาทางด้านวิชาการซึ่งจัดอยู่สม่ำเสมอ และการจัดเป็นวารสารเยี่ยมชมกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

นอกจากนั้นสมาคมฯ ยังออกวารสารซึ่งส่วนใหญ่จะออกเป็นรายเดือนแจกจ่ายแก่สมาชิก และผู้สนใจโดยเน้นเนื้อหาที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ลงทุน บทความต่าง ๆ มาจากฝ่ายวิชาการของสมาคม และจากสถาบันอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะสามารถนำมาใช้อ้างอิงเป็นประโยชน์ในการลงทุนต่อไป

6.5 แนวโน้มของการกำกับดูแลตลาดการเงิน

การกำกับดูแลตลาดการเงินของประเทศไทยที่ผ่านมาเป็นการใช้ต้นแบบที่มาจากกรกำกับดูแลตลาดการเงินต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศในทวีปยุโรปตะวันตก และนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับตลาดการเงินในประเทศ ซึ่งเป็นการศึกษาความเหมาะสมในขั้นต้นและความเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเท่านั้น จึงเป็นการศึกษาแบบอย่างจากประเทศที่มีประสบการณ์มาก่อนและเป็นแนวทางสากลที่ยอมรับกัน ซึ่งอาจมีผลต่อความไม่เข้าใจในปัญหาของตลาดการเงินได้ และมาตรการการกำกับดูแลที่ผ่านมา ส่วนหนึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจากการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว การกำกับดูแลที่ผ่านมาจึงเป็นการกำกับดูแลแบบลักษณะเฉพาะขององค์กรหรือบริษัทนั้น ๆ (institutional based) โดยพิจารณาถึงการประกอบธุรกรรมทางด้านตลาดการเงินขององค์กร ในการกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์เน้นเรื่องความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์โดยทราบได้จากรายการทางการเงิน เช่น เงินฝากจากประชาชน ลูกหนี้เงินให้กู้ยืม เป็นต้น ในขณะที่การกำกับดูแลธุรกิจหลักทรัพย์ให้ความสำคัญเรื่องความมั่นคงหรือฐานะทางการเงินของบริษัทหลักทรัพย์เช่นกัน แต่เป็นเฉพาะในองค์กรที่ประกอบธุรกรรมด้านหลักทรัพย์ ซึ่งมีรายการทางการเงินที่เป็นทรัพย์สินหนี้สิน ต่างจากธนาคารพาณิชย์ เช่น ลูกหนี้ซื้อหลักทรัพย์ เจ้าหนี้ขายหลักทรัพย์ เจ้าหนี้เงินค้ำประกันกรณีลูกค้ำวางหลักประกันเป็นเงินสด เพื่อกู้ยืมเงินไปซื้อขายหลักทรัพย์ เป็นต้น

การกำกับดูแลในปัจจุบันได้เริ่มให้ความสำคัญมากขึ้นกับการศึกษาถึงความเหมาะสม และผลกระทบของการปรับใช้ต้นแบบจากต่างประเทศ โดยพิจารณาถึงความเสี่ยงของธุรกิจอย่างแท้จริง การนำประกาศกฎเกณฑ์ออกทำประชาพิจารณ์ (hearing) ก่อนบังคับใช้ เพื่อขอความเห็นจากผู้ที่ได้รับผลกระทบ และได้ปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมอย่างรอบคอบ ประกอบกับการกำกับดูแลได้พัฒนาไปเน้นเรื่องการเปิดเผยข้อมูล การบริหารความเสี่ยง และการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งองค์กรในตลาดการเงินทั้งหมดต้องปฏิบัติตามในเรื่องดังกล่าว โดยการกำกับดูแลในแต่ละเรื่องนั้นสามารถแยกการประกอบธุรกรรมต่าง ๆ ตามองค์กรกำกับดูแลได้ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทยกำกับดูแล ธนาคารพาณิชย์ ซึ่งธนาคารพาณิชย์ก็มีระบบการเปิดเผยข้อมูล การบริหารความเสี่ยง การกำกับดูแลกิจการที่ดี ในฐานะที่เป็นองค์กรในตลาดเงินที่เป็นทั้งผู้รับฝากเงินและผู้ให้กู้ยืมเงิน หากธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกรรมเป็นตัวแทนในการซื้อขายหน่วยลงทุน ซึ่งเป็นการประกอบธุรกรรมด้านหลักทรัพย์ ธนาคารพาณิชย์ก็ต้องดำเนินการตามกรอบการกำกับดูแลเรื่องการเปิดเผยข้อมูล การบริหารความเสี่ยง และการกำกับดูแลกิจการเหมือนกัน โดยมีสำนักงานคณะกรรมการ .ล.ต. เป็นผู้กำกับดูแลการประกอบธุรกรรมด้านหลักทรัพย์ ทำให้ธนาคารพาณิชย์สามารถประกอบธุรกรรมได้ ครบวงจรทั้งตลาดเงินและตลาดทุน เป็นการกำกับดูแลแบบรวมศูนย์ (functional based) โดยพิจารณาเรื่องการเปิดเผยข้อมูล การบริหารความเสี่ยง และการกำกับดูแลกิจการที่ดี ในธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์กรกำกับดูแลแต่ละแห่ง เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรี

เอกสารอ้างอิง

และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถตัดสินใจเองว่าจะประกอบธุรกิจหรือควรลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงินใด เป็นผลให้การกำกับดูแลความเข้มงวดลงและมีกลไกการกำกับดูแลตนเองเพิ่มขึ้น ทำให้สามารถประกอบธุรกิจได้ หลากหลายประเภท จึงนำไปสู่การพัฒนาตลาดการเงินให้ทัดเทียมเป็นสากลและสร้างความน่าเชื่อถือให้นานาประเทศ